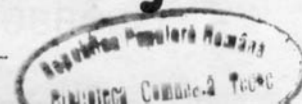
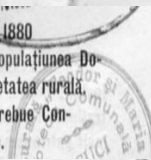

Constituția Dobrogei

Legea organică din 9 Martie 1880

Legea funciară din 3 Aprilie 1882. — Populațiunea Dobrogei. — Listele Electorale. — Proprietatea rurală. — Comisiunea Parlamentară. — Nu trebuie Constituanta. — Colegiul unic.

DE

M. VLADESCU-OLT

Vin N. 419
B.

BUCUREȘTI

TIPOGRAFIA „DOR. P. CUCU”

No. 15, Strada Academiei, No. 15

1908

735.929

5

342 (498.8)

Consiliul Dobrogei

Inchin această lucrare, D-lui C. I. STOICESCU. fostul Ministru al Domeniilor, întemeietorul Administrației Domeniilor Statului din Dobrogea, care, cu înalt patriotism a înțeles că Dobrogea, nu poate fi pe vecie unită cu Patria-Mumă, de cât, prin întărirea românismului în această provincie și obținere dreaptă dovedită întregii populațiuni, fără deosebire de neam și religione.

M. Vlădescu-Olt

Biblioteca Mun. Constanța
Nr. Inv. 151-312/30 ✓

CONSTITUȚIA DOBROGEI

NOI CAROL I

„PRIN GRAȚIA LUI DUMNEZEU SI VOINȚA NAȚIONALĂ“

DOMN AL ROMÂNILOR

„La toți de față și viitor sănătate“

Locuitorilor Dobrogei,

«Marile puteri europene, prin tractatul din Berlin, au unit țara voastră cu România.

«Noi nu intrăm în hotarele voastre trase de Europa, ca cuceritorii; dară o știți și voi, mult sânge românesc s'a vărsat pentru desrobirea popoarelor din dreapta Dunărei.

«Locuitorilor de orice naționalitate și religione *Dobrogea, vechea posesiune a lui Mircea cel Bătrân și a lui Ștefan cel Mare, de astăzi face parte din România.* Voi de acum atârnați de un Stat, unde nu voința arbitrară, ci numai legea, desbătută și incuviințată de națiune, otărăște și o cărmuiește. Cele mai sante și mai

scumpe bunuri ale omenirii; viața onoare și proprietatea, sunt puse sub scutul unei Constituțiuni, pe care neo râvnesc multe națiuni străine. Religiunea voastră, familia voastră, pragul casei voastre vor fi apărate de legile noastre și nimeni nu le vor putea lovi, fără a'și primi legiuita pedeapsă.

«Locuitorilor musulmani, dreptatea României nu cunoaște deosebire de neam și de religie.

«Credința voastră, familia voastră vor fi apărate de o potrivă ca și ale creștinilor. Afacerile religiei și ale familiei vor fi pentru voi incredințate apărării Muftiilor și Judecătorilor aleși din neamul și legea voastră.

«Și creștini și musulmani, primiți dară cu încredere autoritățile române; ele vin cu anume însărcinare de a pune capăt dureroaselor încercări prin cari ați trecut, de a vindeca ranele resbelului de a apăra persoana, averea și interesele noastre legiuite, în sfârșit, de a vă desvolta buna stare morală și materială.

«Armata română care intră în Dobrogea nu are altă chemare decât de a menține ordinea și, modul de disciplină, de a ocroti pacinica voastră viețuire.

«Salutați dară cu iubire drapelul românesc, care va fi pentru voi drapelul libertății, drapelul dreptății și al păcii.

„**In curând, provincia voastră pe calea**

constituțională, va primi o organizațiune definitivă, care va ține seamă de trebuințele și de moravurile voastre, care va așeza pe temelii statornice pozițiunea voastră cetățenească.

«Până atunci autoritățile române au ca întâia îndatorire de a cerceta și îndestula trebuințele voastre, de a îngriji de bunul vostru trai, de a vă face a iubi țara la a căreia soartă de acum este lipită și soarta voastră. Ca întâia, a părinteștii noastre îngrijiri pentru voi, a dorinței noastre de a ușura greutățile voastre.

«Noi desființăm dijma de orice natură pentru anul 1879. De la 1 Ianuarie 1880 ea va fi înlocuită prin o dare bănească mai dreaptă și mai ușoară pentru agricultori.

«**Emleacul** (impozit pe capitalul imobiliar din orașe și sate) impozitul pe venitul imobiliar din orașe, **Temetuatul** (impozitul de 3 la sută asupra lucrului agricultorilor și meșteșugarilor) impozitul asupra chiriei, a cărciumelor, cafenelelor băcănielor, hanurilor, toate acestea se vor prefăce, de la 1 Ianuarie 1879 într'o dare bănească mai ușoară și mai dreaptă; iară **Bedelul** (impozit pentru scutirea din armată), darea **Entizab** (taxa de 2 și 1/2 la sută pe vânzarea vitelor) și taxa pe mori se desființază cu totul.

«Și dară chemând binecuvântarea celui A-Tot-

scumpe bunuri ale omenirii; viața onoare și proprietatea, sunt puse sub scutul unei Constituțiuni, pe care neo râvnesc multe națiuni străine. Religiunea voastră, familia voastră, pragul casei voastre vor fi apărate de legile noastre și nimeni nu le vor putea lovi, fără ași primi legiuita pedeapsă.

«Locuitorilor musulmani, dreptatea României nu cunoaște deosebire de neam și de religie.

«Credința voastră, familia voastră vor fi apărate de o potrivă ca și ale creștinilor. Afacerile religiei și ale familiei vor fi pentru voi incredințate apărării Muftiilor și Judecătorilor aleși din neamul și legea voastră.

«Și creștini și musulmani, primiți dară cu încredere autoritățile române; ele vin cu anume însărcinare de a pune capăt dureroaselor încercări prin cari ați trecut, de a vindeca ranele resbelului de a apăra persoana, averea și interesele noastre legiuite, în sfârșit, de a vă desvolta buna stare morală și materială.

«Armata română care intră în Dobrogea nu are altă chemare decât de a menține ordinea și, modul de disciplină, de a ocroti pacinica voastră viețuire.

«Salutați dară cu iubire drapelul românesc, care va fi pentru voi drapelul libertății, drapelul dreptății și al păcii.

„**In curând, provincia voastră pe calea**

constituțională, va primi o organizațiune definitivă, care va ține seamă de trebuințele și de moravurile voastre, care va așeza pe temelii statornice pozițiunea voastră cetățenească.

«Până atunci autoritățile române au ca întâia îndatorire de a cerceta și îndestula trebuințele voastre, de a îngriji de bunul vostru trai, de a vă face a iubi țara la a căreia soartă de acum este lipită și soarta voastră. Ca întâia, a părinteștii noastre îngrijiri pentru voi, a dorinței noastre de a ușura greutățile voastre.

«Noi desființăm dijma de orice natură pentru anul 1879. De la 1 Ianuarie 1880 ea va fi înlocuită prin o dare bănească mai dreaptă și mai ușoară pentru agricultori.

«**Emleacul** (impozit pe capitalul imobiliar din orașe și sate) impozitul pe venitul imobiliar din orașe, **Temetuatul** (impozitul de 3 la sută asupra lucrului agricultorilor și meșteșugarilor) impozitul asupra chiriei, a cărciumelor, cafenelelor băcănielor, hanurilor, toate acestea se vor preface, de la 1 Ianuarie 1879 într'o dare bănească mai ușoară și mai dreaptă; iară **Bedelul** (impozit pentru scutirea din armată), darea **Entizab** (taxa de 2 și 1/2 la sută pe vânzarea vitelor) și taxa pe mori se desființează cu totul.

«Și dară chemând binecuvântarea celui A-Tot-

Puternic, **in numele și cu invoirea Europei, Noi luăm astăzi în stăpânire provincia Dobrogea, care devine și este țara românească**, și, trămițându-Vă domneasca Noastră salutare, Vă urăm ca această zi să devie, pentru această nouă parte a României, începutul unui viitor de pace și de înflorire, începutul bunului trai și al înfrățirii între fiii aceleiași țări.

«Datu-s'a în Brăila, la 14 Noembrie anul grației 1878 și al 13-lea al Domniei Noastre.

CAROL

Președintele Consiliului Miniștrilor
Ministru al Agriculturii, Comerțului și
Lucrărilor Publice
și ad-interim la Culte și Instrucțiune Publică

I. C. BRATIANU

Ministru al Afacerilor Straine

M. Cogălniceanu

Ministru de Interne

C. A. Rosetti

Ministru al Finanțelor

I. Câmpineanu

Ministru al Justiției

Eug. Stătescu

Cine citește această proclamațiune în josul căreia figurează, numele întemeietorilor României Moderne, simte cea mai profundă emoțiune, prin afirmarea drepturilor noastre istorice asupra Dobrogei și caldă îmbrățișare frățască ce Româniă, azi 30 de ani, dovedea locuitorilor din această provincie, fără deosebire de neam și de religione.

Dreptatea României nu cunoaște asemenea distincțiuni; iar populațiunea variată de dincolo de Dunăre, poate mărturisi cu încredințare, că sub drapelul românesc, libertatea dreptatea, și pacea, au fost deopotrivă tuturor.

După 30 de ani de stăpânire românească, fața Dobrogei este în totul schimbată, cine cunoaște această provincie, starea sa economică și culturală, bogățiile pământului, pricepe ușor, de ce Guvernul actual profită de așa minunată situațiune, pentru a face din 15 Noembrie 1908, ziua de mâine, un moment istoric de neuitat, prin extensiunea drepturilor politice, și în această parte a României de peste Dunăre.

Dobrogenii salută cu entuziasm, acest mare act politic al guvernului liberal-național, cu atât mai mult, că era în sentimentul Țării și necesar, față de noua situațiune politică creată în jurul nostru, în timpurile din urmă.

De azi înainte, nevoile Dobrogei, și erorile trecutului, vor dispărea; odată ce înalta aspirațiune a acestei frumoase provincii este îndeplinită; iar soarta sa fiind dată în mâna Parlamentului Țării, poate fi sigură că era de pace și progres va continua, spre deplina liniște și propășire a Dobrogei.

Salutăm dar cu mândrie acest act politic, dovada unui înalt patriotism și nu pot încheia fără să aduc prinos de recunoștință memoriei

acelora, cari cu prețul vieții lor, ne-au redat vechea țară a lui Mircea cel Bătrân și Ștefan cel Mare; recunoștință care trebuie arătată și tovarășilor celor duși, veteranilor improprietăriți actualmente în Dobrogea, sentinelele vajnice de la granițele acestei provincii, vii dovezi celor din prejur, despre trecutul și puterea de viață a românismului; mărturii prețioase pentru viitorul neamului nostru.

14 Noembrie, 1908

M. Vlădescu-Olt

DREPTURILE POLITICE

Capitolul I.

§ I

Legea Organică din 9 Martie 1880

Încă din anul 1905/906 prin coloanele ziarului „Voința Națională” am susținut necesitatea extensiunii drepturilor politice și în Dobrogea, întemeiat pe gradul de dezvoltare a calităților cetățenești ce populațiunea acestei provincii a dovedit, mai ales în timpurile de 10 ani în urmă, deosebirea marcată de bătrâna Dunăre, nu și mai avea rațiunea sa, în Dobrogea am avut și avem majoritatea populațiunii de mult timp cu tot sufletul și devotamentul pentru întărirea și fericirea României.

Zic majoritatea populațiunii, pentru că nu voi trece sub tăcere, cu ocaziunea îndeplinirii acestui mare eveniment, să indic puncte și părți grave, pe cari cei în drept și conducătorii destinelor României, să chibzuiască cu acelaș vrednic patriotism la a lor îndreptare.

Tăcerea în aceste împrejurări este de condamnat.

În proclamațiunea ce intenționat am așezat că frontispiciu acestei mici lucrări, stă scris :

«In curând provincia voastră pe calea constituțională, va primi o organizațiune definitivă, care va ținea seamă de trebuințele și de moravurile voastre; care va așeza pe temelii statornice pozițiunea voastră cetățenească».

Iată dupe mine dreptarul conducător al noiei constituții ce in curând Parlamentul Țarei, este chemat să acorde Dobrogei.

Trebue așezată pe temelii statornice pozițiunea cetățenească a populațiunei din această provincie.

Pentru acest scop, trebue să cunoaștem exact, fără nici o părtinire din cine se compune această populațiune.

Art. 3 din legea organică a Dobrogei promulgată la 9 Martie 1880 zice categoric :

«Toți locuitorii din Dobrogea cari, in ziua de 11 Aprilie 1877, erau cetățeni otomani devin și sunt cetățeni români.

„O lege specială va determina condițiunile cu cari ei vor putea exercita drepturile lor politice și cumpăra imobile rurale in România propriu zisă».

„O altă lege va statua despre reprezentațiunea locuitorilor Dobrogeni in Parlamentul român».

Iar art. 13 din aceeaș lege completează și mai mult ideia :

Art. 13. Numai locuitorii aflați in Dobrogea, in ziua de 11 Aprilie 1877 și indrituiți de legile otomane, României și acei indrituiți priu art. 7 din constituțiunea României, pot cumpăra imobile rurale in Dobrogea».

Aceste două articole formează temeiul juri-

dic, de la care trebue să pornim, pentru a cunoaște in chip serios, populațiunea dobrogeană; in cât urmează să vedem :

Ce insemnătate are ziua de 11 Aprilie 1877?

Ce se înțelege prin locuitorii aflați in Dobrogea, cetățeni otomani?

Dacă trebue ori nu o Constituantă pentru extensiunea drepturilor politice?

Dacă acordarea drepturilor politice se poate face acum, inainte și in afar de regularea proprietății rurale din Dobrogea? și in fine: care este sistemul electoral prielnic, cerut de împrejurările speciale d'acolo, care să fie o garanție de solidaritate și afirmare a românismului in Dobrogea.

§ II.

Adoptarea datei de 11 Aprilie 1877

Această dată o întâlnim pentru prima oră in legea organică din 1880, dupe cum am mai văzut, pentru ca, in nomenclatura legii funciare din 3 Aprilie 1882, să o regăsim in articolele 4, 6, al. ultim și art. 8 și 16 al. a.

Art. 4. «Toate titlurile, fie constituite sau emanate dela autoritățile otomane inainte de 11 Aprilie 1877, fie prin acte de posesiune cari se vor găsi, până la promulgarea acestei legii, verificate și admise de comisiunea intocmită prin regulamentul decretat și publicat in 5 Iunie 1880, asigură celor cari le au dreptul de posesiune».

Art. 6. al. ultim. «Tribunalul de apel, nu va putea considera ca acte de posesiune, decât titlurile originale emanate dela autoritățile otomane in drept, până la 11 Aprilie 1877».

Art. 8. *Sunt pule de drept și fără valoare toate instrăinările de pământuri rurale făcute dela 11 Aprilie 1877, până la promulgarea legii de față.*

Art. 16. Sunt și rămân proprietatea absolută a Statului:

Al. a). *Toate locurile și clădirile cari au aparținut guvernului otoman înainte de 11 Aprilie 1877.*

Adoptarea acestei date de 11 Aprilie 1877, are o mare însemnătate, atât în ce privește proprietatea rurală, cât mai cu osebire pentru a ști, **cine erau locuitorii aflători în Dobrogea în ziua de 11 Aprilie 1877.**

Dela început, Guvernul nostru din timpuri, a întâmpinat mari greutăți în adoptarea acestei date, din partea Guvernului Otoman, care prin Legațiunea Otomană d'aici, reprezentată de Suleyman Bey, a protestat vehement, susținând că această dată admisă de Guvernul Român ca punct inițial al stăpânirii Dobrogei, constituie o încălcare a suveranității Imperiului Otoman, întru-cât tratatul de pace de la Berlin a fost încheiat și semnat posterior, la 13 Iulie 1878.

De mirat numai, că, la 1880, când s'a promulgat legea organică, Imperiul otoman, nu a ridicat nici o protestare asupra acestei date, când s'a conferit naționalitatea română celor aflați în Dobrogea; pe cât timp, asupra legii funciare, când această dată, avea să producă mari consecințe juridice, fiind vorba de validitatea titlurilor de proprietate și instrăinările posteriore datei de 11 Aprilie 1877; atunci s'a simțit jicnit Imperiul Otoman în suveranitatea

sa, când în fond, nu era decât apărarea intereselor unor protejați a celor din Stambul, așa cum s'a făcut cu, omerica cestiune a Vacufurilor din Dobrogea?!....

Acordarea drepturilor politice Dobrogenilor, face ca data de 11 Aprilie 1877, să capete mare importanță, drept aceea, trebuie bine precizat, că alegerea acestei date, care formează punctul cardinal pentru stabilirea raialelor, nu este un fapt arbitrar al Guvernului Român;

Protestarea Imperiului Otoman în contra acestei date, se resumă la următoarea argumentare:

„Dobrogea nu a mai aparținut Turciei de cât în urma semnării tractatului din Berlin 13 Iulie 1878 și deci până la acea epocă, Turcia nu a încetat de ași exercita suveranitatea, cu toate că fusese ocupată militarmente de Rusia.

Legile otomane s'au aplicat în tot acest răstimp, iar autoritățile au fost competente și îndrituite a confecționa actele ce se prezentau“.

Partea care constituia premiza principală, și adevărată a acestui raționament era, că, suveranitatea Imp. Otoman, asupra Dobrogei, nu încetase decât la semnarea tractatului din Berlin; cu toate că fusese ocupată de armate vrăjmașe; fapt cu desăvârșire adevărat, conform principiilor dreptului internațional, de oare-ce cunoscutul profesor Calvo, zice, în tratatul său „Droit international théorique et pratique“ Vol.III;

«Le pouvoir de l'ennemi qui occupe le territoire ne remplace pas celui de l'Etat vaincu, lequel n'est que suspendu et ne saurait passer dans toute son étendue à l'événahisseur, qui n'est nullement investi de la souveraineté».

„La paix seule donne la sanction du droit à la conquête ou à l'annexion violente“.

Dar d'aici, până la concludsiunea pe care Imperiul Otoman o scoate, in privința compețiței autorităților și deci asupra validității titlurilor de proprietate și transacțiunilor urmate, este mare depărtarea de adevărul admis in dreptul internațional.

Doctrina admisă de toate statele civilizate in privința ocupantului este că, acesta trebuie să respecte pe teritoriile ocupate: aplicarea legilor civile și criminale și funcționarea autorităților judiciare și administrative, cari sunt atribuite ale suveranității Statului, cu care se află în războiu.

Ast-fel se exprimă Calvo:

„Le droit international ne reconnaît pas à l'occupant la faculté de changer les lois civiles des territoires sur lesquels se trouvent ses troupes ni d'y faire administrer la justice en son nom. Ce pouvoir tient en effet à l'exercice de la souveraineté, laquelle ne derive que des droits inhérents à une conquête devenue complète, définitive et irrévocable“.

Dar aceiași doctrină recunoaște o excepțiune cum a fost cazul in Dobrogea, pe care guvernul Otoman a ignorat-o și anume:

„Cependant, si des nécessités militaires l'y contraignent, l'occupant peut empêcher l'application de certaines lois et substituer le pouvoir militaire à l'autorité légale du pays, mais uniquement dans la mesure où cette autorité constitue une force, pour l'ennemi et par conséquent un danger pour l'armée d'occupation“.

Iar Bluntschli zice.

Art. 541. „On irait trop loin en admettant que l'occupation du territoire par l'ennemi entraîne la suspension de tout le droit public et privé du pays occupé. Ce droit continue à subsister pour autant qu'il n'est pas incompatible avec l'ordre de fait amené par la guerre et n'a pas été expressement abrogé ou suspendu par les autorités militaires“.

Autoritățile otomane la ocuparea Dobrogei de trupele rusești sub comanda generalului Zimmerman, care coincide cu 11 Aprilie 1877, au întrebuințat toate mijloacele de opunere înaintării trupelor rusești și numai in urmă, văzând că ori-ce rezistență este zadarnică, atunci s'au retras, părăsind Dobrogea, or, in aceasta din urmă împrejurare; Calvo zice:

„Lorsque les autorités du pays occupé, refusent de se soumettre au pouvoir de l'occupant, ou qu'elles se sont retirées à son approche, l'autorité militaire doit, en s'entendant autant que possible avec les représentants, de la population, instituer des autorités provisoires pour remplacer les fonctionnaires refractaires ou absents“.

Ast-fel că, armatele rusești la ocuparea definitivă a Dobrogei, au găsit că autoritățile turcești emigraseră; retrăgându-se in lăuntru imperiului, unde se constituiseră ca atare, ceia-ce nu se poate admite in dreptul internațional, autorii sunt unanimi in a recunoaște:

Calvo. Vol. III, pag. 180: „L'autorité de tous les corps constitués, de toutes les admi-

nistrations dont le Siege n'est pas sur le territoire occupé est suspendue“.

In acelaș sens Bluntschli și Fiori, vol. II pag. 351.

Iată clar că, în fapt, Imperiul otoman numai era reprezentat în Dobrogea, încă din 11 Aprilie 1877, încât luarea în posesiune a trupelor române la 14 Noembrie 1878, avea efect retroactiv, ca continuitate de suveranitate, încă de la 11 Aprilie 1877.

Deci adoptarea acestei date de Guvernul Român, era în conformitate cu principiile dreptului internațional.

Suveranitatea Turciei nu era atinsă, prin faptul că renunșase singură a și-o manifesta, iar această dată, avea pentru regularea proprietății rurale, consecințe juridice de o mare valoare și cum proprietatea rurală în Dobrogea stă în imediată și strânsă legătură cu extensiunea drepturilor politice, găsec necesar să arăt, că dobânditorii de proprietăți în această provincie în răstimpul de la 11 Aprilie 1877 până la aplicarea legii funciare; nu au putut găsi protecțiune în Guvernul Român, care în chip implicit le dedea calitate de raiale, deci de cetățeni români.

§ III

Musulmanii și Rajah

Locuitori aflați în Dobrogea în ziua de 11 Aprilie 1878, puteau fi, **cetățeni otomani** pur și simplu, numai **musulmanii** și **supuși otomani**, **creștinii** și **coloniștii** cunoscuți sub denumirea de **raiale**.

Aceștia toți la un loc devin prin efectul legii organice din 1880 și sunt cetățeni români, obținând această încetățenire prin încorporațiunea Dobrogei la Patria-Mumă.

Iată dar o categorie de cetățeni români, cari pot, ca ori-ce cetățean român din cuprinsul Regatului, să exercite drepturile politice în condițiunile ce se vor statua, prin noua lege de extensiune a drepturilor politice.

Posițiunea acestor musulmani, și raiale, din punct de vedere constituțional este limpede, ei sunt cetățeni români și numai au nevoie de nici o investiură, pentru a fi introduși în familia românismului.

Dar, pe cât este de ușoară cestiunea din punct de vedere juridic, pe atât devine imposibil de stabilit în fapt!!

Cine erau cetățeni otomani la 11 Aprilie 1877?

Cine erau raialele la 11 Aprilie 1877?

Aici este nodul gordian care va trebui deslegat cu mare grijă și patriotism, alt-fel, această extensiune de drepturi politice, va însemna începutul unor mari greutăți în viitor.

Înainte dar, de a merge mai departe, voi arăta că sub denumirea de raiale se cuprind nemții, bulgarii, rușii, lipovenii, armenii, grecii, evreii, găgăuții și coloniști prevăzuți de legea din 1 Redjeb 1273 (1857), **dacă fuseseră supuși otomani și aflați în Dobrogea la 11 Aprilie 1877.**

Colonii stabiliți în Dobrogea erau de două categorii; *Vechii-colonii și colonii stabiliți în puterea legii din 1 Redjeb 1273.*

Vechii colonii erau cu totul asimilați populației musulmane, chiar perduseră această denumire, fiind mai ușor cunoscuți ca raiale, supuși otomani, cum sunt o parte, din Nemții din Dobrogea; pe cât timp colonii aduși sub imperiul legii din 1 Redjeb 1273 (1857), sunt *tătarii și cerchezii*, cari după terminarea războiului din Crimeea, emigrau din Rusia, iar Imperiul Otoman a făcut această lege, pentru a reglementa instalarea acestor emigranți în cuprinsul Dobrogei, și unora și altora li se deadeau mari favoruri și mari garanții astfel:

Libertatea cea mai desăvârșită a religiei; pământurile cele mai sănătoase și roditoare; delimitându-se fiecărei familii o suprafață de pământ necesar pentru agricultură, atât cât avea nevoie; fiind tot deodată scutiți de orice dare către stat pe timp de 6—12 ani, dupe localități și aceste pământuri nu le puteau vinde de cât după trecere de 20 ani.

Creștinii erau în plus scutiți de serviciul militar. Coloniștilor nu li se cerea de cât un jurământ de credință către M. S. I. Sultânul la instalarea lor, că primesc a fi supuși imperiului, fără cea mai mică rezervă sau restricțiune și să aibe bune purtări, să fie cinstiți și muncitori.

Când citesc instrucțiunile date de guvernul otoman pentru primirea și instalarea acestor coloni, resimt o profundă indignare, gândindu-mă cum am tratat și maltratăm actualmente pe veteranii-colonii pe cari i-am adus în Dobrogea; câtă deosebire!... și doar Turcia este o țară, zisă barbară!?

§ IV.

Lucrările Comisiunilor de Plăși

Îndată, dupe luarea în stăpânire a Dobrogei, prima grijă a guvernului liberal de atunci, a fost ca, după această ocupare de fapt a provinciei și liniștirea evenimentelor, să se intereseze de soarta populației autohtone, care după cum a văzut se încetățenise prin anxietate, soartă strâns legată de proprietatea rurală, singurul ei mijloc de existență.

Drept aceia în anul 1880 se institue în toate plășile din sangiacul Tulcea, Deliorman și Dobrogea, câte o comisiune compusă din *Administratorul local* (sub-prefectul) un *Delegat al Administrațiunii Domeniilor* (Ministerul Domeniilor) și *Primarul comunei*, cu îndatorire să meargă din sat în sat, pentru ca la fața locului, să cheme pe locuitori, și posesorii de pământ, a-și arăta titlurile de proprietate și posesiune imobiliară.

Instrucțiunile reglementare date acestor comisiuni de plasă erau, ca pentru fiecare comună în parte, după ce strângeau toate titlurile și procesele-verbale, pentru cei cari nu aveau asemenea titluri, să facă câte o situațiune generală, în formă de proces-verbal al acelei comune, în care să se treacă locuitorii aflați în acea comună înainte de războiu, numărul emigranților și dispăruților, precum și toți locuitorii pe nume, pronume și origină, cari se găseau în comună în momentul când lucra comisiunea.

Ce serviciu imens ar fi pentru această mare

cestiune, acordarea drepturilor politice, dacă cei cari au compus acele comisii de plasă și ar fi înțeles menirea și și ar fi îndeplinit datoria.

Departe de așa ceva.

Cu ocasiunea lucrărilor ce am făcut în Dobrogea, în vederea limpezirii situațiunii proprietății rurale, am putut constata această mare lipsă, pe care în 1906 am indicat-o prin coloanele ziarului «Voința Națională», comisiei instituită atunci, cu studierea extensiunii drepturilor politice, de către partidul conservator, care azi este o fericită realitate.

Din studiul tuturor dosarelor comisiunilor de plasă și a comisiei centrale partea I și a II-a, aflate actualmente la serviciul Domenial prindinte de Ministerul Domeniilor, am putut forma în mare parte, *liste de cetățenii otomanii și raialele* aflătoare în Dobrogea în ziua de 11 Aprilie 1877, așa dupe cum se vede în tablourile ce urmează; spre surprinderea multora, din cei cari, s'au ocupat de această mare cestiune.

A) **Populațiunea Dobrogei înainte de Războiu, dupe naționalitate, precum și numărul emigranților și dispăruților, pentru județul Constanța.**

B) **Populațiunea Dobrogei înainte de Războiu, dupe naționalitate, precum și numărul emigranților și dispăruților, pentru județul Tulcea.**

POPULAȚIA DOBROGEI

JUDEȚUL CONSTANȚA

POPULAȚIUNEA DOBROGEI ÎNAINTE DE RĂZBOI

DUPE NAȚIONALITATE

PRECUM ȘI NUMĂRUL EMIGRANȚILOR ȘI DISPĂRUȚILOR

POPULAȚIA DOBROGEI

Înainte de Rezel și cea constatată de comisiunile de plasă ce
existând în sate în anul 1880, după naționalități și numărul
emigrațiilor și dispăruților după rezel până la 1880

COMUNA	CATUNA	Se aflau înainte de rezel		Au emigrat sau dispărut	
		Fam.		Fam.	Fam.
Palazu Mare	Palazu Mare	60	turci, tătari ro- mâni	13	55
	Anadalkioi	84	turci, tătari, al- banezi și ar- meni	53	48
	Canara Horoslar	96	turci, tătari	55	49
Hasancea	Hasancea	149	tătari și turci tătari turci și	9	150
	Mahometcea	94	bulgari, indig- eni și colo- niști	6	94
Alacap	Alacap	90	indigeni tătari	6	86
	Chiostel	190	»	138	52
	Docuzol	160	»	142	18
Caraharman	Caraharman	106	turci, tătari, bul- gari	16	98
	Peletlia Traian	76	turci, tătari, bul- gari	7	69

COMUNA	CATUNA	Se aflau înainte	ORIGINA	Au emigrat sau	
		de rezbel		disparut	Se mai găsesc în
		Fam.		Fam.	Fam.
Ghizdărești	Ghizdărești	98	lipoveni, indigeni		102
	Tichilești	130	tătari	130	
Ostrov (Hârșova)	Ostrov	100	români		111
	Taşburum	60	indigeni	50	10
	Aigar Amet	45	»	30	46
Dăeni	Dăeni	265	români indigeni	11	254
Topalu	Topalu	204	români indigeni		204
	Boascic	65	tătari	Em. 65	
	Calachioi	60	tătari	60	
Calfa	Calfa	43	tătari indigeni		43
	Rahman	65	tătari indigeni	4	61
	Mahometcea	70	tătari indigeni	24	46
	Haidar	98	tătari	98	
	Corugea	90	tătari	90	
	Ramazanch.	70	tătari	70	
	Aisaber	1	ture	1	
Gârliciu	Gârliciu	160	români indigeni		160
	Eschisarai	50	tătari	50	
Groapa Ciobanului	Groapa Ciobanului	208	români indigeni		208
	Cadicășla	140	indigeni	119	21
Cochirleni	Cochirleni	133	români indigeni		133
	Ivrinez	—			

COMUNA	CATUNA	Se aflau înainte	ORIGINA	Au emigrat sau	
		de rezbel		disparut	Se mai găsesc în
		Fam.		Fam.	Fam.
Danachioi	Carol I	240	tătari		156
	Bilariar	189	tătari	117	63
Carabacă	Carabacă	160	turci și tătari indigeni	110	150
	Beșaul	130	turci și tătari indigeni	57	73
	Caugazi	40	turci și tătari indigeni	11	26
	Chertic-Pun.	60	turci și tătari indigeni	25	35
Enisarai	Enisarai	110	tătari indigeni		126
	Carapelit	80	tătari indigeni	48	32
	Balgin	45	tătari indigeni	23	22
	Dulgheru	100	tătari	100	
Tortoman	Tortoman	161	tătari indigeni	99	62
	Defcea	150	tătari indigeni	117	33
	Cilibichioi	107	tătari indigeni	66	42
	Agigea				
	Derinchioi	120	tătari indigeni	120	
	Facria				
Gargalac	Giabacumare	70	tătari indigeni	70	
	Giabacu mic	22	tătari indigeni	22	
	Gargalac mare	59	bulgari și tătari	18	58
	Gargalac mic	142	tătari și bulgari	112	60
	Sakwan	32	tătari	20	33

COMUNA	CATUNA	Se adau înainte de rezbet		ORIGINA		Au emigrat sau disparut		Se mai gasesc in localitate in 1980	
		Fam.	Fam.	Fam.	Fam.	Fam.	Fam.	Fam.	Fam.
Caratai	Caratai	145		tătari indigeni	14	130			
	Agi Cabul	70		tătari coloniști	70				
Mahmut Cuius	Mahmut Cuius	48		tătari indigeni	48				
	Caciamac	90		tătari indigeni	31	59			
	Idriz Cuius	55		tătari indigeni	9	46			
	Peștera	Inflin- tat la 1895							
Enigea	Enigea	41		tătari indigeni	5	36			
	Polucci	25		tătari indigeni	5	20			
	Adam Clisi	25		tătari indigeni		25			
	Arabagi	16		tătari indigeni	6	10			
	Iusufanar	30		tătari indigeni	24	6			
	Mulciovă	50		tătari indigeni	8	42			
	Talașman	28		tătari indigeni	11	17			
Dedebală	Desființat locuit de cerchezi								
Biulbiul	Biulbiul mic	75		tătari indigeni	14	64			
	Biulbiul mare	75		tătari indigeni		75			
	Endecara- chioi	65		tătari indigeni		65			
	Turc Murfat Roșeanu	40 120		tătari indigeni tătari		40 120			
Caramurat	Caramurat	230		tătari și turci	164	121			
	Nazareea	158		tătari	107	56			
	Dolufacă	59		tătari	48	11			
	Horoslar	37		tătari	10	37			

COMUNA	CATUNA	Se adau înainte de rezbet		ORIGINA		Au emigrat sau disparut		Se mai gasesc in localitate in 1980	
		Fam.	Fam.	Fam.	Fam.	Fam.	Fam.	Fam.	Fam.
Tekir Ghiol	Tekir Ghiol	120		tătari, turci, bulgari, indigeni și coloniști	17	106			
	Asiduluc	68		tătari, turci, bulgari, indigeni și coloniști	19	49			
	Laz Mahale	78		turci, tătari, bulgari, indigeni și coloniști	42	38			
	Agigea	50		turci, tătari, bulgari, indigeni și coloniști	19	35			
Cocargea	Cocargea	90		36 indigeni, 36 coloniști români și turci	52	38			
	Susus Alibei	1		bulgar		1			
Chioseler	Boruncea	25		români și turci	13	12			
	Chioseler	150		indigeni turci	39	112			
Copadin	Copadin	254		tătari și turci	32	237			
Cavaclar	Cavaclar	76		tătari coloniști	9	69			
	Mangaci	75		tătari și turci	8	66			
Enghez	Enghez	17		tătari					
	Casâcci	58		tătari					

COMUNA	CATUNA	Se aflau înainte de razbel		ORIGINA		Au emigrat sau disparut		Se mai găsesc în localitate în 1880	
		Fam.				Fam.	Fam.		
Cazuł Murad	Cazal Murad	143	tatari coloniști	75	68				
	Becter	26	„	14	12				
	Terzi Veli	32	„	8	24				
	Merdevenli Punar	95	„	42	25				
Desființat locuit de cerchezi									
Agemler	Agemler	150	tatari	20	130				
	Sofular	50	turci și tatari	12	38				
Murfatlar	Murfatlar	171	tatari	109	68				
	Omurcea	135	tatari indigeni	39	99				
Rasova	Rasova	180	romani indigeni	12	168				
	Mosait	Desființat locuit de cerchezi							
	Vlahchiosi	76	„	1	76				
Bngeac	Bugeac	100	indigeni, turci și romani	1	99				
Topolog	Topolog tatari	60	tatari indigeni		65				
	Doeranii	90	tatari	90				42 Romani din nou veniti	
	Topolog cerchez	35	cerchezi	35					
Cuzgun	Cuzgun	71	indigeni și coloniști	23	48				
	Cara Amat	39	indigeni și coloniști	3	36				

COMUNA	CATUNA	Se aflau înainte de razbel		ORIGINA		Au emigrat sau disparut		Se mai găsesc în localitate în 1880	
		Fam.				Fam.	Fam.		
Oltina	Oltina	146	indigeni ¹⁾			3	146		
Lipnița	Lipnița	136	bulgari			5	111		
	Coslugea	105	romani			1	54		
Satul nou	Satul nou	75	indigeni						53
	Pârjoaia	36	indigeni și coloniști			15	12		
Regep Cuius	Cadichioi	38	indigeni			1	37		
	Techederesi	44	turci			1	41		
	Regep Cuius	62	turci				62		
Parachioi	Parachioi	96	romani						96
Caranlăc	Caranlăc	25	indigeni			4	84		
	Curu Orman	80	indigeni și coloniști				61		
Mârleanu	Mârleanu	112	indigeni romani			32	106		
Chiragi	Chiragi	131	tatari coloniști			32	106		
	Acargea	19	turci			18	2		
	Valala	18	turci			11	2		
	Hoscadin	17	turci			11	3		
	Cadichioi	67	tatari			46	14		
	Delioruci	30	tatari			15	19		
	Nalbant	32	tatari			29	3		

¹⁾ Prin indigenii înțeleg românii autohtoni stabiliți ab antiquo în creșta Dunării.

COMUNA	CATUNA	Se află înainte de rezel	ORIGINA	Au emigrat sau disparut		Se mai găseau în localitate în 1880	
		Fam.		Fam.	Fam.		
Aliman	Aliman	106	indigeni			74	
Azaplar	Azaplar	92	tătari	7	85		
	Erebiler	18	turci	7	11		
	Mustafaci	29	turci	19	12		
	Carachioi	34	turci, tătari	2	32		
Dobromir	Dobromir din deal	72	bulgari			72	
	Dobromir din vale	48	bulgari			48	
Baeram Dede	Baeramdede	191	tătari coloniști	70	121		
	Cealmargea	38	tătari indigeni	13	25		
Asarlâc	Asarlâc	63	bulgari indigeni	3	60		
	Ghiol Punar	56	bulgari indigeni	28	28		
	Nargilar	20	indigeni	14	6		
	Cherim Cuius	21	bulgari indigeni		21		
	Hasancea	9	indigeni		9		
Hairanchioi	Hairanchioi	34	indigeni			34	
	Schender	24	tătari indigeni			24	
	Demircea	42	tătari indigeni	6	36		
	Baspunar	24	turci indigeni	3	21		
	Sarapcea	Desființat locuit de cerchezi					
	Caraaci	51	tătari indigeni și coloniști	8	43		
	Malcoci Sevendic	Desființat locuit de cerchezi					
		16	tătari indigeni			16	

COMUNA	CATUNA	Se află înainte de rezel	ORIGINA	Au emigrat sau disparut		Se mai găseau în localitate în 1880
		Fam.		Fam.	Fam.	
Ghiuvegea	Ghiuvegea	52	tătari indigeni			51
	Calaicea	38	tătari indigeni	7	30	
Osmancea	Osmancea	196	tătari coloniști	26	171	
Gherengce	Gherengce	112	tătari coloniști	14	97	
	Acfular	41	tătari coloniști		44	
	Copucci	49	bulgari indigeni	21	31	
Edilchioi	Edilchioi	73	tătari	2	73	
	Uzumlar	78	tătari		78	
	Enge Mahale	68	tătari	6	62	
	Amzaci	60	turci	21	39	
Musurat	Musurat	79	tătari	37	6	
	Carlichioi	14	turci și bulgari	14		
	Ceatmalar	50	tătari	50		
	Muratan mare și mic	18	tătari	18		
	Urluchioi	16	turci și bulgari	16	2	
Osmanfacă	Osmanfacă	190	tătari	69	121	
	Abdulah	58	tătari	10	48	
	Elibichioi	70	turci	6	34	
Carvan	Carvan mare	44	bulgari indigeni	4	36	
	Carvan mic	55	bulgari indigeni	6	49	
	Velichioi	38	turci indigeni		38	

COMUNA	CATUNA	Se aflau înainte de rezel		ORIGINA	Au emigrat sau disparut		Se mai găsesc în localitate în 1980
		Fam.			Fam.	Fam.	
Esechioi	Esichioi Cuiugiuc	112	turci indigeni		91		
		104	indigeni turci și bulgari	19	88		
Enișenlia	Enișenlia Ciucurchioi Techechioi Nastradin Bazarghian	27	iudigeni tătari	2	25		
		29	tătari și indigeni	3	26		
		77	tătari indigeni	3	74		
		66	tătari indigeni	3	63		
		42	tătari indigeni		42		
Beilie	Beilic Demircea Baccuius	149	indigeni		106		
		45	indigeni	26	5		
		30	indigeni	2	19		
Mangalia	Mangalia	80	turci, tătari, bulgari, greci	26	41		
Caraomer	Caraomer Alibeichoi Canlicieur Dauluchioi Ghiuvenlia Cerchezchioi Derinchioi Docuzaci Mamuzlia Calfachioi	58	tătari	5	53		
		60	cerchezi	60	8		
		106	tătari coloniști	12	95		
		22	turci	10	19		
		67	turci	22	45		
		37	turci	19	18		
		34	tătari	23	11		
		28	turci	20	8		
		22	turci	17	3		
		27	turci	15	12		
Canalia	Canlia	150	bulgari	29	118		

COMUNA	CATUNA	Se aflau înainte de rezel		ORIGINA	Au emigrat sau disparut		Se mai găsesc în localitate în 1980
		Fam.			Fam.	Fam.	
Tașpunar	Tașpunar Chiorceșme Băltăgești Saragea	131	turci indigeni	45	86		
		200	tătari indigeni	149	51		
		82	indigeni	63	19		
		60	tătari	60			
Sarighiol	Sarighiol Ilanlăc Acbași Hangilar Caracicula Ghecege	56	tătari	5	51		
		28	turci	22	18		
		59	tătari	30	29		
		61	tătari	14	38		
		5	indigeni	2	4		
		20	tătari	5	11		
Almalău		538	bulgari indigeni	38			
Topraisar		320	tătari	8	227		
Tatlageac	Tatlageac mic Tatlageac mare	100	tătari	2	101		
		60	tătari	5	60		
Hârșova	Hârșova	467	indigeni	92	302		
Seimeni	Seimeni mari Seimeni mici	106	indigeni și colo- niști	7	100		
		61	indigeni		61		
Cernavoda	Cernavoda	100	indigeni	3	129		

COMUNA	CATUNA	Se aflau înainte de razbel		ORIGINA		Au emigrat sau disparut	
		Fam.	Fam.	Fam.	Fam.	Fam.	Fam.
Cierăcei	Cierăcei	135	tătari, turci, români și bulgari	88	50		
	Mamaia	22	turci, tătari și armeni	2	22		
	Cogeaia	120	tătari și bulgari	78	45		
	Taşaul	119	tătari și turci	71	51		
	Caracoium	133	tătari	118	31		
	Palazu mic	52	tătari și bulgari	38	32		
	Cavargie Dolufaci	111	tătari și indigeni Desființat locuit de cerchezi	118			

RECAPITULAȚIE

La 1880 au avut în județul Constanța :

- A) **226 sate** cu o populațiune de :
 B) **17.468 români autohtoni, turci, tătari, bulgari, coloniști armeni, greci, etc. înainte de Războiu ;** și
 C) **10.948 cetățeni Dobrogeni, deci azi cetățeni Români, în anul 1880.**

JUDEȚUL TULCEA

POPULAȚIUNEA DOBROGEI ÎNAINTE DE RAZBOI
 DUPE NAȚIONALITATE
 PRECUM ȘI NUMĂRUL EMIGRANȚILOR ȘI DISPĂRUȚILOR

No. curent	Comunele și Cătunele	Au emigrat		Se află în comună
		Inainte de război	Familii	
		Fam.	Fam.	Fam.
1	Agighiol	160	4	156
	Căt. Sabangia	72		80
2	Beștepe	154	9	147
	Căt. Pârlita	30	15 Bulgari	27
3	Cășla	126	22 Turci	106
4	Cataloi	165	28 Bulgari	149
	Căt. Enichioi	79	»	78
5	Frecăței	112	21	107
6	Mahmudia	241	32	209
7	Malcoci	80		81
	Căt. Prislava	114	20 Tătari	94
8	Meidanchioi	155	12 Bulgari	147
9	Morughiol	145	41 Tătari	112
	Căt. Duvăvățu de Sus	86		42
	» Dunăvățu de Jos	70	36	54
10	Nicolișel	232		235
11	Parchis	95		101
12	Sarghiol	173		173
	Căt. Calica	146		146
13	Sarinasuf	87	21	81
	Căt. Caraibil	111	25	94
	» Bei bugeac	151	49	146
14	Satu Nou	65	52	63
	Căt. Patlageanca	24		7
15	Somova	148		154
16	Telița	92	6	87
	Căt. Poșta	55		55
17	Tulcea			A se vedea
18	Alibeckioi	50		78
	Căt. Acadân	80	36	87
19	Artmutlia			A se vedea
20	Atinagea			» » »
21	Babadah			» » »

Se aflau în comună la 1880

Orn.	Țigani	Tătari	Israei.	Români	Ruși	Bulg.	Turci	Greci	Armeni	Libov.
—	—	—	—	118	2	25	—	1	—	—
—	—	—	2	75	1	1	—	1	—	—
—	1	10	2	114	—	20	—	—	—	—
—	—	—	—	6	16	3	—	—	—	—
—	—	—	—	71	2	4	28	1	—	—
79	—	—	—	39	2	28	—	1	—	—
—	—	—	—	1	—	76	1	—	—	—
—	—	—	—	7	6	59	35	—	—	—
—	—	61	—	97	15	66	—	—	—	—
71	—	—	—	8	—	2	—	—	—	—
1	—	13	—	30	4	38	6	2	—	—
—	34	—	5	93	4	11	—	—	—	—
—	—	4	—	32	77	—	—	—	—	—
1	—	—	—	5	33	3	—	—	—	—
—	—	—	—	6	39	7	—	—	—	—
—	7	—	1	200	2	17	—	—	—	—
—	—	—	—	92	8	—	—	1	—	—
—	2	—	5	150	6	10	—	—	—	—
—	—	—	—	120	23	3	—	—	—	—
—	—	—	1	41	5	33	—	1	—	—
—	—	93	—	—	—	—	—	—	1	—
—	—	144	—	—	—	—	—	—	2	—
—	—	—	1	—	7	2	—	—	—	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7
—	—	—	—	123	19	13	—	—	—	—
—	—	—	—	4	82	1	—	—	—	—
—	—	—	—	16	38	—	—	1	—	—
—	—	—	—	4	—	4	—	70	—	—
—	—	5	—	8	—	8	58	8	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

post-scriptum

post-scriptum

No. curent	Comunele și Cătunele	Inainte de razboi		Au emigrat		Se afla în comună
		Fam.	Familii	Fam.	Familii	
36	Nalbaut	102	10			120
	Căt. Trestenic	80	10			95
37	Ortachioi	90	68			59
	Căt. Dautcea	30	3			42
38	Potur	90				90
39	Căt. Hamangia	112	32			78
	Sarichioi	470	26			140
40	Slava Rusă	130	6			112
	Căt. Baspunar					65
	» Har Cerechez	32	20			12
41	Tocsof	130	35			77
	Căt. Chirișlic	61	31			28
	» Culelia	30	25			12
	» Ramnic de Jos	90	77			9
	» » » Sus	56	21			19
42	Zebil	150	20			150
43	Balabancea	92	62			76
	Căt. Geaferea Rusă	72	70			35
	» Harcearca	48	4			44
	» Islam Geaferea	67	5			62
	» Taița	23	3			20
44	Carealui	244				244
45	Carjelari	121	120	Cerchezi		136
	Căt. Acpunar	45	20			35
	» Hasaular	40	23			
	» Izil	20	8			12
	» Omurlar	34	23			11
46	Cerna	351	50			299
47	Coium Punar	55	6			71
	Căt. Alorman	80	80	Tătari		35
	» Canatcalli	70	62			36
48	Greci	406	41			365
49	Isakcea					

A se vedea

Se aflau în comună la 1880

Germani	Tigani	Tătari	Israel.	Români	Ruși	Bu g.	Turci	Greci	Armeni	Lipov.
				100		20				
		1		1	2		91			
				28	3	4	27			
						2	40			
						82				
						74	4			
									140	
				6	56	3			112	
					12					
		77								
		28								
		12								
		9								
							19			
				138	2	10				
			2	25	20		29			
				1	32	2				
					44					
				40		22				
		14		6					244	
				130		4		2		
							35			
								12		
							11			
						190	39			
				16		55				
				35						
				28						
		8		100		120	115	30		

port-scriptum

No. curent	Comunele și Cătunele	Inainte de război		Au emigrat		Se afla în comună
		Fam.		Familii	Fam.	
50	Jijila	162	—	—	—	162
51	Luncavița	255	—	—	—	255
	Căt. Rachel	145	57	cerchezi	—	88
52	Măcin	—	40	—	—	479
	Căt. Ghecet	2	—	—	—	2
53	Pecineaga	183	—	—	—	183
54	Pisica	127	28	—	—	99
	Căt. Azaclău	54	—	—	—	54
55	Satu Nou	120	10	bulgari	—	110
56	Turcoaia	123	—	—	—	123
	Căt. Zglița	—	—	—	—	—
57	Văcăreni	183	—	—	—	183
	Căt. Garvan	—	—	—	—	—
58	Caraorman	—	—	—	—	—
	Căt. Usluia	—	—	—	—	—
59	Chilia Veche	220	—	—	—	220
60	Satu Nou	70	—	—	—	70
	Căt. Letea	80	—	—	—	80
61	Sf. Gheorghe	—	—	—	—	—
62	Sfîștofare	40	—	—	—	40
	Căt. Periprave	—	—	—	—	—
63	Sulina	6	—	—	—	6
	PS.—Orașele : Tulcea, Isakcea, Babadag, Sulina și satele : Artmulia. Ca- raorman, Atmageu	3863	—	—	—	3863

RECAPI

La 1880 am avut în jud.

- A) 119 Sate, cu o populațiune de; B) 15.971,
C) Raportul era de: 4660 români auto

Se aflau în comună la 1880

German.	Țigani	Tătari	Israel.	Romani	Ruși	Bulg.	Turci	Greci	Armeni	Lipov.
—	—	—	—	161	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	250	2	3	—	—	—	—
—	—	—	—	80	—	—	—	—	—	—
—	—	47	—	40	38	127	190	30	7	—
—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	173	—	—	6	—	—	—
—	—	—	—	99	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	60	—	—	4	—	—	—
—	—	—	—	100	—	10	—	—	—	—
—	—	—	1	120	—	—	2	—	—	—
nimeni	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
cu Văcăreni	—	—	—	181	—	1	—	1	—	—
post scriptum	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
nimeni	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	30	178	—	—	6	—	6
—	—	—	—	66	2	—	—	2	—	—
—	—	—	—	12	68	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	40
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
50	—	—	76	828	961	1293	522	200	—	—

TULAȚIE

Tulcea: înainte de război

români autohtoni, bulgari, turci, tătari, lipoveni etc.
italieni, 3901 bulgari, 183 ruși, 1384 turci, etc.

TABLOU RECAPITULATIV

Inainte de Războiu

Județul Constanța : **17.468** raiale și Cetățenii Otomanî

Județul Tulcea . . **15.971** " " " "

Total General : 33.439 locuitorii Dobrogei sub Imperiul Otoman.

Dupe Războiu la 1880

Județul Constanța : **10.948**, cetățeni Dobrogeni

Județul Tulcea . . **14.626**¹⁾, " "

Total General : 25.574 cetățeni români prin anexiune, aflați prin extensiunea Suveranității Regatului Român asupra Dobrogei, în ziua de 11 Aprilie 1877.

¹⁾ De observat la 1880, românii autohtoni, erau în număr superior bulgarilor, proporția era de :

5600 Români autohtoni

2008 Bulgari.

Desigur că, cei în drept vor completa cu amănunțime și scrupulozitate, cercetând filă cu filă dosarele indicate, pentru a stabili cu mare precizie locuitorii aflați în Dobrogea în ziua de 11 Aprilie 1877, cari prin anexiune au devenit și sunt cetățeni români, pentru ca mai în urmă la fața locului să se stabilească pentru fiecare sat, tablouri exacte de acești locuitorii sau descendenți lor.

Această lucrare este piatra unghiulară a acordării drepturilor politice în Dobrogea, pentru că mai în urmă prin confuziunea creiată de legea funciară din 1882 și mai ales prin incuria administrațiunilor, *sub acest pompos nume de raja, s'au strecurat, stabilindu-se în Dobrogea cărduri întregi de străini, cari veneau din toate părțile, neputând trăi aiurea; pe când românii esitau sau părăsiau această provincie din lipsa de patriotism a celor chemați să guverneze și să româneze această provincie perdută și recăpătată, după atâta amar de vreme.*

Dar azi nu este timpul recriminațiunilor și nici nu insist, doresc numai arătând răul, să ocolim o mare greșală națională.

D. Luca Ionescu, Președintele Consiliului Superior Administrativ, profundul cunoscător al cestiunei Dobrogei; în prea importante lucrări ce a făcut, arată în chip strălucit că la 1850 pe timpul dominațiunei otomane, populațiunea românească, Românii antohtoni din județul Tulcea, erau mai numeroși decât slavii din acel județ!?. Adevăr persistent și la 1880, după cum se poate vedea din tabloul de mai înainte! ?

«Această anomalie nu mai poate fi ertată: interese superioare de Stat ca și demnitatea noastră națională ne impun fortificarea prin număr prin cultură, prin bogăție a elementului stăpânitor».

«Și mijlocul este simplu de tot, să se împartă toate, dar absolut toate păuânturile de cultură ale Statului, plugarilor români din țară, de peste Munte, ori de peste Prut?»

Ce sublim adevăr! dar ce realitate amară...

Încă din 1904, s'au pornit improprietărirea veteranilor, a copiilor acestora și a însurățeilor români stabiliți de mulți ani în Dobrogea, lucrări cari s'au continuat până în 1907, urmărindu-se de ambele părți, cari au succedat în Guvernul Țării, acelaș ideal politic, românzirea Dobrogei.

În acest răstimp s'au improprietat în Dobrogea!

1) 5700 familii de veterani și

2) 4904 familii de însurăței români.

Dar am zis amară realitate, azi opera românzirii Dobrogei, urmărită cu atâtea sacrificii morale și materiale, se distruge... de un an încoace s'a întreprins o adevărată persecuțiune și operă de nimicire, a tot ce s'a făcut înainte, sub cele mai bizare și uneori chiar ridicole motive.

Veteranii sunt deposedați, lăsați pe drumuri nimicți, iar celorlalți improprietați, nimeni nu ascultă la nevoile lor, dreptatea li se refuză.

Protestez contra acestor lucrări nenorocite și spun clar, celor din Ministerul Domeniilor oprită-vă Domnilor, a sosit momentul ca tirania burocratică și fanteșiile unor funcționarii vanitoși să înceteze, să facem loc altor rațiuni

mai mari, puternice, trainice cari să ne conducă cu pași siguri, la românizarea definitivă a Dobrogei.

Erorile făcute dacă sunt, trebuiesc îndreptate, dar nu distrugeți o înaltă operă națională.

Nu perd din vedere a ruga pe d. ministru personal, să oprească asemenea lucrări distrugătoare și antinaționale.

Vetaranii trebuiesc sprijiniți și suferințele lor alinate, copiii lor să fie improprietăriți grabnic, ca stabilirea lor să fie pe vecie la graniță și în centrele slave, nu-i mai deposedați, căci avem nevoie de români în Dobrogea.

Este timpul ca să înceapă pentru această provincie o nouă eră de bine, pace, și prosperire, mai ales pentru elementul stăpânitor.

Capitolul II

§ I

Legea funciară a Dobrogei de la 3 Apr. 1882

Legea organică din 1880 în art. 13 arată clar, cine pot dobândi proprietăți rurale în Dobrogea:

1) Locuitorii aflați în ziua de 11 Apr. 1877 anume îndrituiți de legile otomane.

2) Români

3) Români prin naturalizațiune sau recunoaștere.

Prin legea funciară din 1882, art. 2 se completează ideea de mai sus din legea organică, amplificându-se, prin aceea că se creiază noi categorii de români, cari pot dobândi proprietatea rurală și anume:

I) Români din Regat.

II) Români de origină din țările locuite de români (transilvăneni, macedoneni, bucovineni și bănățeni).

III) Musulmanii.

IV) Raiatele.

V) Cultivatorii stabiliți în Dobrogea la promulgarea legii din 1882, sunt considerați ca români și se bucură de aceleași drepturi.

Această ultimă categorie de noii cetățeni dobrogeni, a constituit o adevărată nenorocire pentru viitorul Dobrogei; de oarece, ce poate fi mai ușor, de cât să se dovedească că erau în Dobrogea la 3 Aprilie 1882 !!!!!

Iată dar o nouă greutate de trecut în regularea drepturilor politice ce s'au acordat.

Acești cultivatori stabiliți în Dobrogea la 1882, sunt toți de origină streină cari împreună cu falsele raiale prin diferite mijloace au isbutit să fie improprietăriți la 1884, 1886 și 1889; Cele trei faimoase parcelări consecutive făcute exclusiv în interesul lor.

Prin acest mijloc oferit de aliniatul ultim de sub art. 2, s'au întunecat principiile clare expuse în legea organică din 1880; iar acum trebuiesc făcute cercetări minuțioase și la fața locului, spre a se dovedi **cari locuitori erau cu adevărat stabiliți în Dobrogea la 3 Aprilie 1882.**

Din fericire numărul lor adevărat este mic, dar greutatea juridică este, că sub această titulatură s'au improprietărit majoritatea acestor streini, toți de origină bulgară, și rusă dotropind aproape tot jud. Tulcea, venind în Do-

brogea între anii 1882—1884, atunci când au auzit că se împart pământurile Statului; iar inginerii topografi din vremuri, când parcelările au fost date în întreprindere, se uitau la numărul de hectare parcelate, iar nu la cine sunt cei împroprietăriți.

Acești străini fiind împroprietăriți și trecuți în actele parcelare, ca cetățenii dobrogeni, îndrituiți de legea funciară a dobândi proprietăți rurale, s'au bucurat de posesiunea de stat ca cetățeni români și azi vor pretinde vehement să fie complect asimilați Românilor iar, exercițiul drepturilor politice să li se confere ca atare.

Aceasta nu se poate, usurpatorii și streinii de neamul nostru, nu pot avea loc în sânul poporului român, dovada streinismului lor o formează viața lor familiară, aspirațiunile lor, urzirea lor ascunsă și câte altele, cari de sigur se cunosc mai bine, în locurile competente.

Trebue curaj desăvârșit că această operă politică constituțională, ce se întinde asupra Dobrogei, să fie întemeiată exclusiv, pe dreptate și adevăr.

Toți cei cari până azi s'au furișat în cetățenia dobrogeană să fie demascați și înlăturați, justiția va avea dar cuvântul său.

În interesul acestui adevăr să se facă cu această ocaziune cercetări întinse și se va stabili că majoritatea Bulgarilor și Lipovenilor din Tulcea și Silistra-Nouă, sunt împroprietăriți, fără să aibă acest drept, nefiind cetățeni dobrogeni, în prevederile ultimului aliniat citat.

Public toate satele unde să află acești lo-

cuitori, de această categorie, în număr de 72 cu cătunele dependente.

Satele Bulgare și Lipovene

Gargalicul mare	Camber	Uzlina
» mic	Artmulia	Cara-Orman
Țasaul	Bașchioi	Gorgova
Carakuim	Cineli	Chilia
Daiangi	Alibechioi	Periprava
Sarinasuf	Nalbant	Pardina
Casapchioi	Trestenicu	Assarlac
Toxoff	Dautcea	Galița
Beidaud	Ortachioi	Gârlița
Canli-bugeac	Balabancea	Esechioi
Jurilofca	Cerna	Carvanul Mare
Ceamurli de sus	Geaferca rusă	» Mic
» de jos	Telița	Lipnita
Caugagi	Caranasuf	Dobromirul din Deal
Siava Rusească	Beștepe	Dobromirul din Vale
Baspunar	Agighiol	Almalău
Vicerna	Enichioi	Enișenlia
Enisala	Malcoici	Canlia
Siava cerche- nească	Carasuhal	
Babudag	Câșla	
Zind	Somovu	
	Parcheș	

În majoritatea acestor sate nu sunt români de cât preotul și învățătorul, arare-ori notarul, limba românească nu se aude, copiii învață românește la școală, ca dupe ce termină clasele primare să uite frumoasa noastră limbă și când trag sorțul abia mai pot înțelege ceva românește.

Nevestele și mamele acestor locuitori nu cunosc o vorbă românească.

Aceasta este situațiunea și dacă am așezat români în aceste părți mai ales în ani 1904 și

1905, azi găsește de cuviință serviciul silvic, să alunge pe acei români, puțin la număr, cari au avut curajul să se stabilească în mijlocul acestei populațiuni slave, invidioasă, rea, hrăpăreață, bogată și solidară, iar această alun-gare și împotrivire din partea acestui serviciu al Statului are ca motiv, că se distrug pădurile meșelikuri de cea mai proastă calitate de oarece pentru acești bravi funcționari, mai mult pre-tușește un mărăcine, decât stabilirea unui neaș-roman cu familia sa în această parte.

Meagă ori-cine în Dobrogea, în satele ară-tate și va găsi adevărul. Din cercetarea acestei situațiuni și mai ales a chipului cum s'au format listele electorale comunale, va isvorii, prin patriotismul celor chemați, soluțiunea cea ade-vărată.

Opera de improprietărire executată pe gra-nița Bulgariei, sub caldă conducere a distin-sului bărbat de stat d. C. I. Stăncescu și-a atins scopul, în acele părți se resimte că Țara Ro-mânească începe d'acolo, de unde, acum câți-va ani, era identică situația ca în jud. Tulcea.

Capitolul III

Proprietatea în Dobrogea

§ I

Codul fuciar otoman din 1858

Până la promulgarea legii fuciare din 3 Aprilie 1882, proprietatea rurală din Dobrogea, a fost guvernată de dispozițiunile codului fuciar otoman din 1858, drept aceea este bine a se ști

că acest cod fuciar imparte, proprietatea rurală *dia Imperial otoman* în următoarele categorii:

I) **Proprietatea Mülk**, «*Plenum Dominium*», Proprietatea absolută.

II) **Proprietatea Mirie**, «*Domeniul public*» — Proprietatea Statului.

III) **Proprietatea Vacuf** (*Mevgoufê*) — *Pro-prietatea inalienabilă — închisată moscheelor, geamiilor, seminarelor sau altor instituțiuni de bine-facere sau religioase.*

IV) **Proprietatea Metruquê** — Propietate lăsată în serviciul și folosința publică.

V) **Proprietatea Mevat**. — Proprietate ne-prielnică agriculturii.

În afară de aceste categorii de proprietate rurală, cari formează art. 1 din citatul cod; Jurisprudența religioasă (*figh*) care este teme-iul dreptului de proprietate în Imperiul Oto-man, precum și unele legi civile (*canun*) cu mult anterioare acestui cod fuciar, mai recu-nosc următoarele sefuri de proprietăți;

1) **Proprietatea Ciflic**. Proprietate rurală absolută, destinată exclusiv arăturii și care se poate munci într'un an cu un plug cu doi boi.

2) **Proprietatea Iailac**. — Munții destinați exclusiv în timp de vară, pentru pășunat.

3) **Proprietatea Châșlac**. Proprietate de șes, destinată pășunatului, a cărei destina-țiune putea fi schimbată.

4) **Proprietatea Mer'a**. - Proprietatea de șes a obștei locuitorilor dintr'ud sat, destinată pășunatului în chip exclusiv și imutabil.

5) **Proprietatea Baltalik**. - Porțiuni din pădurile Statului, destinate din timpuri ime-

moriale pentru satisfacerea nevoilor casnice ale obștei locuitorilor dintr'un oraș sau sat.

Când România redobândește această provincie pentru o bună rânduială nu a ignorat nici un principiu din codul otoman, conformându-se astfel dreptului ginșilor și dispunând în viitor—, pentru regularea acestei proprietăți, potrivit și felului de proprietate a fiecărui locuitor în parte.

Pentru acest scop, comisiunile de plăși și mai ales comisiunea centrală, au lucrat și judecat în conformitate cu principiile din legislațiunea otomană, pentru tot ce se atingea de aceste feluri de proprietăți.

Public mai la vale: *Un tablou de toate satele din Dobrogea, unde au lucrat aceste comisiuni și cât anume pământ s'a recunoscut de comisiunea centrală din care se va vedea ce anume feluri de proprietăți, am găsit în Dobrogea la anexare.*

De alt-fel acest tablou constituie cel mai categoric răspuns ce trebuie dat Imperiului otoman, care susține existența vacufurilor în Dobrogea, de oare-ce se evedentează că în această provincie n'au existat vacufuri.

TABLOU

de toate satele din Dobrogea unde au lucrat comisiunile de plăși și centrale, precum și ori-ce alte proprietăți recunoscute

No. curent	Numele Satului	Data delimitării			Terenul delimitat		
		Anul	Luna	Ziua	Propri.		Mirie
					Donamuri	H.	

I. — JUDEȚUL CONSTANȚA

1	Cara Harman	1882	Iulie	13	27554	2533	0413
2	Peletlia	»	»	13	18240	1686	8032
3	Traian	»	»	13	Propri. Statului		
4	Cara Murat	»	»	15	12352	1135	5195
5	Carol I	»	»	15	6773	622	6431
6	Dorobanțul	»	»	14	8598	790	4162
7	Cicraci	»	»	15	4081 ^{3/4}	375	2363
8	Cara Coium	»	»	12	2500	229	8251
9	Cavargic	»	»	14	12590	1157	3988
10	Cogeali	»	»	12	3364	309	2536
11	Mamaia	»	»	19	2007	184	5035
12	Palazu Mic	»	»	15	1600	147	0883
13	Taşaul	»	»	15	2189	201	2348
14	Dolu Faca	»	»	15	440	40	4492
15	Cobadiu	»	»	17	24558	2257	5291
16	Constanța	»	»	»	Mülk-uri		
17	Gargalăcu Marc	»	»	13	4812	442	3684
18	» Mic	»	Septem.	10	6902	643	4983
19	Şahman	»	Iulie	13	4649	427	3837
20	Hasancea	»	»	16	15093	1387	5005
21	Mahometeca	»	»	17	5375 ^{1/8}	494	1409
22	Murfatlar	»	»	16	723	66	4655
23	Omurcea	»	»	16	15357	1411	7701

No. curent	Numele Satului	Data delimitării			Terenul delimitat		
		Anul	Luna	Ziua	Propr.		Mirie
					Donumuri	H.	Mp.
24	Nazarcea	1882	Iulie	16	8704	800	1609
25	Pazarlița	»	»	14	2656	244	1662
26	Ester	»	»	14	3802	349	5191
27	Ghelengec	»	»	14	571	52	4921
28	Seremet	»	»	14	2835	260	6219
29	Techirghiol	»	»	10	14720	1353	2108
30	Agigea	»	»	10	3310	304	2894
31	Hasiduluc	»	»	10	14158	1301	5460
32	Las-Mahale	»	»	10	707	64	9947
33	Palaz	»	»	12	10811	993	8557
34	Anadolchioi	»	»	12	5733	528	5987
35	Canara	»	Sept.	10	9017	828	9345
36	Horoslav	»	Iulie	16	7583	536	5966
37	Alacap	»	August	19	15144	1392	1890
38	Chiostel	»	»	19	6302	579	3440
39	Docuzol	»	»	20	6412	589	4562
40	Biul Biul Mare	»	»	26	10852 ^{1/2}	997	6406
41	» » Mic	»	»	26	6405	588	8128
42	Ende carachioi	»	»	19	8873	815	6971
43	Turc Murfat	»	»		Ruine	Prop. Stat.	
44	Carabacâ	»	»	25	3829	352	0012
45	Beșaul	»	»	25	4430	409	2510
46	Caugagi	»	»	25	2408	221	3675
47	Chelic Punar	»	»	25	2672	245	6370
48	Caratai	»	»	19	16458	1512	9850
49	Agi-Cabul	»	»	19	Prop. Statului		
50	Cerna-Vodă	»	»	22	2645	243	1550
51	Chioseler	»	»	25	5649 ^{1/2}	519	3597
52	Boruncea	»	»	24	2365	217	4146
53	Cocargea	»	»	24	4189 ^{1/2}	385	1418
54	Ali Bei Ceair	»	»	19	5000	459	6510
55	Ispapunar	»	»		Ruine	Prop. Stat.	
56	Cochirleni	»	»	21	5605	515	2687

No. curent	Numele Satului	Data delimitării			Terenul delimitat		
		Anul	Luna	Ziua	Propr.		Mirie
					Donumuri	H.	Mp.
57	Ivrinez	1882	August	23	118	10	8477
58	Enigea	»	»	24	3162	290	6836
59	Adam Clisi	»	»	24	2568	236	0763
60	Arabagi	»	»	24	1804	156	6490
61	Iusufunar	»	»	23	788	72	4410
62	Mulciova	»	»	24	6799	625	0333
63	Polucci	»	»	23	2610	239	9374
64	Taslasman	»	»	23	2327 ^{3/4}	213	9902
65	Mamut Cuius	»	»	26	7200	661	8980
66	Caciamak	»	»	25	4185 ^{1/2}	384	7741
67	Idris-Cuius	»	»	26	5448	500	8357
68	Defeca	»	»	21	4457 ^{1/2}	406	7791
69	Ciflic Cozalgic	82/83	Aprilie	30	7035	646	7295
70	Peștera				Pr. Statului		
71	Saidia				Mulk		
72	Turc Amzali				Mulk		
73	Midgidia				Mulk-ur		
74	Rașova	1882	August	23	2835	255	5656
75	Vlah Chioi	»	»	23	1653	151	9604
76	Seimeni Mari	»	»	22	7276	669	2523
77	Seimeni Mici	»	»	22	3201	291	9125
78	Taş. Punar	»	»	21	11440	1054	6793
79	Băltăgești	»	»	21	6462	594	0528
80	Chior Ceșme	»	»	22	9885 ^{3/4}	908	7993
81	Chior CeșmeTatar	1882			Ruine	Prop. Stat.	
82	Saragea	»	»	21	946	86	9660
83	Tortoman	1882	»	21	8351	767	7096
84	Azizi	»	»		Ruine	Prop. S.at.	
85	Cilibichioi	»	August	21	6912	635	4214
86	Facria	1882			Prop. Statului		
87	Giabacu	»			Prop. Statului		
88	Satul Nou	»			Prop. Statului		
89	Agemier	1882	Iunie	5	12510	1150	0904

No. curent	Numele Satului	Data delimitării			Terenul delimitat		
		Anul	Luna	Ziua	Propr.		Mirie
					Donumiri	H.	
90	Ciobanisa	1882	Iulie		Prop. Statului		
91	Sofular	»	»	5	8231	756	6778
92	Azaplar	»	Iunie	28	18703	1719	3690
93	Carachioi	»	»	28	18619 ^{1/2}	1711	6928
94	Erebiler	»	»	28	44	4	0449
95	Mustafaci	»	»	28	Prop. Statului		
96	Cara Omer	»	»	27	16752	1540	0125
97	Ali bei chioi	»	»	27	5955	547	4444
98	Calfa chioi	»	»	26	1523	140	0095
99	Canlă ciueur	»	»	26	10248	942	0986
100	Cerchez chioi	»	»	26	5948 ^{1/2}	546	8470
101	Danluchioi	»	»	26	9564	879	2206
102	Docuz-aci	»	»	26	100	9	1930
103	Ghiuvenlia	»	»	27	12910 ^{1/2}	1186	8625
104	Mamuslia	»	»		Prop. Statului		
105	Cavaclar	»	»	28	10157	933	7330
106	Mangaci	»	»	28	5685 ^{1/2}	614	5993
107	Cazâl Murat	»	»	27	5007 ^{1/2}	460	3405
108	Becter	»	»	27	651	59	8465
109	Merdecchi Punar	»	»	27	3394 ^{1/2}	312	0575
110	Teadî Ali	»	»	27	2220	204	0846
111	Cheragi	»	»	25	14365 ^{3/4}	1320	6445
112	Aargea	»	Iulie	25	336	30	8887
113	Cadichioi	»	Iunie	25	1155	106	1794
114	Casâmcea cifie	»	»	26	5302	487	4140
115	Deleuruci	»	»	25	5561 ^{1/2}	511	2698
116	Hoscadin	»	»	25	120	11	0316
117	Nalbant Cilie	»	»	25	1445	132	8390
118	Papucci cilie	»	»	25	2015	185	2390
119	Valalâ	»	»	25	5 ^{3/4}	0	5287
120	Edilchioi	»	Iulie	5	12154 ^{1/2}	1117	3632
121	Amzaci	»	»	5	11275	1036	5108
122	Enge Mahale	»	»	5	10710	984	5705

No. curent	Numele Satului	Data delimitării			Terenul delimitat		
		Anul	Luna	Ziua	Propr.		Mirie
					Donumiri	H.	
123	Uzum Iar	1882	Iulie	5	6841	628	8943
124	Enghez Buiuc	»	»	5	12384 ^{1/2}	1139	8872
125	Enghez Chiuciuk	»	»	5	4019 ^{1/2}	369	5137
126	Casâchci	»	»	5	11368	1045	0603
127	Gheringek	»	»	5	20119	1849	5397
128	Ascilaa	»	»	6	9123	838	7713
129	Baş Punar	»	»		Prop. Statului		
130	Copucci	»	»	5	7675 ^{3/4}	705	6336
131	Hajdar chioi	»	»		Prop. Statului		
132	Mangalia	»	»	9	4629 ^{1/2}	425	5907
133	Comarova	»	»		Prop. Statului		
134	2 Mai	»	»		Prop. Statului		
135	Musurat	»	»	4	13372	1229	2890
136	Buiuc Muratan	»	Iunie	29	6082	559	1193
137	Carli-chioi	»	»	29	3287	302	1749
138	Chiuciuk Muratan	»	»	29	Prop. Statului		
139	Ciatrualar	»	Iulie	4	2521	231	7556
140	Urluchioi	»	»	4	691	63	5238
141	Osmancea	»	»	4	13544	1245	1010
142	Osman Facă	»	»	4	15781	1450	7485
143	Abdulach	»	»	4	3982	366	0665
144	Ebechioi	»	»	5	3271 ^{1/2}	300	7500
145	Sarighiol	»	Iunie	10	7035	646	7296
146	Acbasi	»	»	10	4455 ^{1/2}	409	5953
147	Canacieula	»	»	8	978	89	9077
148	Checeo	»	»		Prop. Statului		
149	Hagilar	»	»	10	6550	602	1426
150	Ilanlâc	»	»	8	870	79	9751
151	Mustagep ciflik	»	Sept.	16	857	78	7842
152	Tatlageak Mare	»	Iunie	21	6542 ^{1/2}	601	4532
153	» Mic	»	»	14	18668	1716	1513
154	Toprai Sar	»	Iulie	4	23143 ^{1/2}	2143	3081
155	Tusla	»	Iunie	29	9295	854	4914

No. curent	Numele Satului	Data delimitării			Terenul delimitat		
		Anul	Luna	Ziua	Propr.		Mirie
					Denumiri	H.	Mp.
156	Perveli	1882	Sept.	19	13746	1263	6710
157	Calfa	»	»	19	4097		376 6382
158	Corindgea	»	»	19	Propr. Statului		
159	Haidar	»	»	19			
160	Mahometeca	»	»	19	4071	374	2480
161	Rahman	»	»	19	4746	439	3347
162	Ramazanchioi				Prop. Statului		
163	Ciobanu	»	Sept.	17	7932 ^{1/4}	729	2140
164	Cadicâșla	»	»	17	610	56	0774
165	Dăeni	»	»	17	20220 ^{1/2}	1863	2374
166	Gârliciu	»	»	17	10042 ^{1/2}	924	4482
167	Eschi Sarai				Ruine Propr. Stat.		
168	Ghizdăresci	»	Sept.	16	4161 ^{1/2}	382	5677
169	Tichilesci	»	»	28	Propr. Statului		
170	Hârșova	»	»	16	11628 ^{1/2}	1073	6046
171	Ostrov	»	»	18	4883	448	8954
172	Aigar Amet	»	»	18	1863	171	3118
173	Sarai				Propr. Statului		
174	Eni sarai	»	Sept.	20	12764	1173	2947
175	Carapelit	»	»	19	6167 ^{1/2}	566	9793
176	Dulgheru	»	»	20	Propr. Statului		
177	Balgiu	»	»	20	1361	125	1168
178	Siriu	»	»	22	6208 ^{1/2}	570	7484
179	Çapugi	»	»	21	6858 ^{1/2}	630	5031
180	Cartal	»	»	21	1447 ^{1/2}	133	0688
181	Pantelimon				Propr. Statului		
182	Erchezeet	»	Sept.	22	450	41	3686
183	Musliu	»	»	22	3859	354	7391
184	Satischioi Turc	»	»	21	2515	231	2041
185	» Român	»	»	21	Propr. Statului		
186	Terzichioi	»	»	21	6156	565	9221
187	Topalu	»	»	22	8595 ^{1/2}	790	1865
188	Boascik	»	»	22	2603	193	3288

No. curent	Numele Satului	Data delimitării			Terenul delimitat		
		Anul	Luna	Ziua	Propr.		Mirie
					Denumiri	H.	Mp.
189	Doeran	1882	Sept.	18	119		10 9397
190	Topolog Tatar	»	»	18	3612 ^{1/2}	332	0983
191	Urumlei	»	»	18	2524	232	0315
192	Gimciler	»	Aprilie	25	180	16	5484
193	Făgărașu Nou	»	Sept.	18	Propr. Statului		
194	Topolog Român	»	»	18	Propr. Statului		
195	Almalău	»	Aug.	1	7260 ^{1/2}	667	4437
196	Aliman	»	Iulie	27	2676	242	1198
197	Asarlâk	»	»	26	3719 ^{1/2}	342	9550
198	Cherim Cuius	»	»	26	1467 ^{1/2}	134	9074
199	Ghiol Punar	»	»	26	4782	439	6105
200	Bugeak	»	August	1	2118 ^{1/2}	194	7540
201	Baeram Dede	»	Iulie	25	10296	946	5113
202	Cealmargea	»	»	25	4445	408	6300
203	Beilik	»	»	28	5636 ^{1/4}	518	1416
204	Bacchuius	»	»	27	1884 ^{1/2}	127	2772
205	Demircea	»	»	27	318 ^{1/2}	29	2800
206	Canlia	»	»	31	6463 ^{1/2}	594	1676
207	Caraulah	»	»	28	5093 ^{1/2}	468	2465
208	Çuru Orman	»	»	28	3086	349	8868
209	Carvanu Mare	»	»	31	2201 ^{1/2}	202	3839
210	» Mic	»	»	31	3587 ^{1/2}	329	8000
211	Velichioi	»	»	31	2725 ^{1/2}	250	5554
212	Cusgun	»	»	27	3815 ^{1/2}	350	7591
213	Caraamat	»	»	27	2512	230	9283
214	Urluia	»	Sept.	10	Propr. Statului		
215	Dobromir Deal	»	Iulie	29	3196 ^{1/2}	293	8552
216	» Vale	»	»	29	3324 ^{3/4}	305	6454
217	Esechioi	»	Aug.	1	3315 ^{1/2}	304	7951
218	Cuiugiuk	»	Iulie	31	5259 ^{1/2}	483	5069
219	Enișenlia	»	»	26	3525	323	8705
220	Bazarghian	»	»	27	3389 ^{1/2}	311	5977
221	Çiucurchioi	»	»	27	2386	219	3452

No. curent	Numele Satului	Data delimitării			Terenul delimitat		
		Anul	Luna	Zina	Propr.		Mirie
					Donumuri	H.	
222	Nastradin	1882	Iulie	26	5000 ³ / ₂	459	9727
223	Techechioi	»	»	27	4998	459	4674
224	Gârlița	»	»	31	5132 ¹ / ₂	471	8320
225	Galita	»	Aug.	1	1876 ¹ / ₄	172	4838
226	Ghiuvegea	»	Iulie	30	3933 ¹ / ₂	361	6079
227	Calaicia	»	»	29	2034	269	7688
228	Hairamchioi	»	»	26	1750 ¹ / ₂	160	9237
229	Baș Puzar	»	»	25	2634 ¹ / ₂	334	1207
230	Cara aci	»	»		Ruine. Prop. Stat.		
231	Denurcea	»	Iulie	25	5862 ¹ / ₂	538	9409
232	Malcoci-Șarapcea	»	»	25	5438 ¹ / ₂	499	9624
233	și Caraci	»	»				
234	Sevendie	»	»	26	1808 ¹ / ₂	166	2556
235	Schender	»	»	25	2779 ¹ / ₂	255	5197
236	Armutlia	»	»		Ruine. Prop. Stat.		
237	Lipnița	»	»	30	3008 ¹ / ₄	276	5488
238	Coslugea	»	»	30	7814	718	3433
239	» Ciflic	»	Sep.	13	4450	409	0896
240	Mârleanu	»	Iulie	27	3842	353	2193
241	Oltina	»	»	28	5865 ¹ / ₃	456	4681
242	Câșla	»	»	28	1015	93	3089
243	Ostrov	»	Aug.	1	3666 ¹ / ₂	337	0620
244	Parachioi	»	Iulie	30	4755 ¹ / ₂	437	1744
245	Regep Cuius	»	»	29	2529	232	4911
246	Techedereși	»	»	29	2026	186	2502
247	Satul Nou	»	»	30	1887 ¹ / ₄	173	4720
248	Pârjoia	»	»	30	954 ³ / ₄	87	7704

II. — JUDEȚUL TULCEA

249	Agi-ghiol	1883	Iulie	16	14176	1303	2014
250	Sabangia	»	»	16	8292	762	3993
251	Bestepe	»	»	14	14674 ¹ / ₂	1348	7531
252	Pârlita	»	»	14	700	164	3511

No. curent	Numele Satului	Data delimitării			Terenul delimitat		
		Anul	Luna	Zina	Propr.		Mirie
					Donumuri	H.	
253	Câșla	1883	Iulie	12	5125	471	1430
254	Cataloi	»	»	11	6184	633	2148
255	Enichioi	»	»	11	3460	318	0784
256	Frecatei	»	»	11	5162 ¹ / ₂	474	6809
257	Mahmudia	»	»	15	9850	005	5929
258	Cara-Suat						Munte
259	Gorgova						Delta Statului
260	Malcoci	»	Iulie	14	4493 ¹ / ₂	413	6800
261	Prislava	»	»	14	1384	137	2515
262	Meidanchioi	»	»	12	8685 ¹ / ₂	797	4600
263	Morunghiol	»	»	15	2014 ¹ / ₂	185	1931
264	Dunavetu de Jos	»	»	15	300	27	5790
265	» » Sus	»	»	15	860	79	0598
266	Nicolitel	»	»	11	6496	597	1783
267	M-rea Suana						Propr. Statului
268	Parches	»	»	12	2135	196	2707
269	Stanca Mare	»	»	16	Nare acte de delimitare		
270	Sarighiol	»	Iulie	16	8740	803	4683
271	Calica	»	»	»	7606	699	2208
272	Sarinasuf	»	»	20	1384	127	2315
273	Bei Bugeak	»	»	15	7188	660	7935
274	Cara Ibil	»	»	16	6592	606	0036
275	Satul Nou						Propr. Statului
276	Cistalchoi						Delta Statului
277	Pardina						» »
278	Potlogeanca						» »
279	Sennoava	»	Iulie	12	4360	399	9320
280	Telita	»	»	11	3057	27	0211
281	M-rea Cilic Dere						Mulk
282	Posta	»	Iulie	11	Propr. Statului		
283	Tulcea	»	»	13	65766 ¹ / ₂	6062	8465
284	Alibeichioi	»	Mai	26	5886 ³ / ₄	541	1699
285	Acadian	»	»	27	3606	331	5004

No curent	Numele Satului	Data delimitării			Terenul delimitat		
		Anul	Luna	Ziua	Propr.		Mirie
					Donumiri	H.	
286	Armullia	1883	Mai	26	1501 ^{1/2}	138	0332
287	Camber	»	»	26	5670	521	2443
288	Atmagea	»	Iunie	3	10088 ^{1/2}	927	4367
289	Babadag	»	»	12	11825 ^{1/2}	1487	1207
290	Başchioi	»	Mai	26	21022	1932	5555
291	Cineli	»	»	26	4142	380	7750
292	Beidaut	»	»	18	11412 ^{1/2}	1049	1532
293	Caîl Déré	»	»	17	1480	131	4602
294	Sarighiol	»	»	18	10520	967	1054
295	Canlă Bugeak	»	»	18	9300	854	6700
296	Paşa Căsla	»	»	18	4350	399	7650
297	Caramanchear	»	»	14	20400	1875	3758
298	Caranasuf	»	»	15	17224 ^{3/4}	1583	4755
299	Duinbgi	»	»	16	8127	747	1166
300	Casapchoi	»	»	15	26959 ^{1/2}	2478	3915
301	Sariurt	»	»	15	17893 ^{1/2}	1644	9527
302	Casâmpcea	»	»	17	7125 ^{1/2}	655	0490
303	Alifacă	»	»	17	4924	452	6643
304	Canamak	»	»	17	Prop Statului		
305	Ceauşchoi	»	»	17	2000	183	8604
306	Chuciuk Chioi	»	»	17	5712	525	1054
307	Ceamurele de sus	»	»	18	9120 ^{1/2}	838	4490
308	Camena	»	»	18	3164 ^{3/4}	290	9364
309	Eschi Baabu	»	»	18	1463	134	4938
310	Hagi-Omer	»	Iunie	2	1322	121	5317
311	Testenel	»	»	2	1620	148	9270
312	Ceamurele de jos	»	Mai	17	16412	1508	7586
313	Caugagi	»	»	18	657	60	3981
314	Cuicurova	»	Iunie	3	8217 ^{1/2}	755	4359
315	Cogealak	»	Mai	16	8464	778	0969
316	Liau Cişme	»	»	16	5872	539	8141
317	Tariverde	»	»	16	5224 ^{1/2}	480	2885
318	Congaz	»	»	27	11772 ^{1/2}	1082	2478

No curent	Numele Satului	Data delimitării			Terenul delimitat		
		Anul	Luna	Ziua	Propr.		Mirie
					Donumiri	H.	
319	Hagilar	1883	Maiu	27	9605	882	9999
320	Satul nou	»	»	26	5030	462	4083
321	Enisala	»	»	13	4506 ^{1/2}	414	2834
322	Visterna	»	»	12	2464	226	5165
323	Jurilofca	»	»	14	2947 ^{1/2}	270	9680
324	Nalbaut	»	»	27	13381	1230	1876
325	Trestenik	»	»	27	5136	472	1542
326	Ortachioi	»	Iunie	3	3046 ^{1/2}	280	0650
327	Dauteca	»	»	3	3880 ^{1/2}	356	7355
328	Poturi	»	Maiu	15	15524	1427	1240
329	Hamangi	»	»	15	19570 ^{1/2}	1799	1205
330	Sarichoi	»	»	28	7912 ^{2/4}	727	4199
331	Slava Rusă	»	Iunie	2	7274	668	7003
332	„ cerchază	»	»	3	Propr. Statului		
333	Baş Punar	»	»	2	831	76	3942
334	Toxof	»	Maiu	16	17514	1610	0650
335	Chirislîg	»	»	16	4917 ^{1/2}	452	0666
336	Culefia	»	»	17	Propr. Statului		
337	Râmnicu de jos	»	»	17	2661 ^{1/2}	268	4821
338	„ de sus	»	»	17	7152 ^{1/2}	657	5307
339	Pantilimon	»	»	»	Propr. Statului		
340	Zibil	»	»	»	30400	2794	6820
341	Balabanca	»	Iulie	3	4587	421	6833
342	Geaferca Rusă	»	»	3	45 ^{1/2}	4	1829
343	Hancerca	»	»	3	1728 ^{1/2}	158	9015
344	Islam geaferca	»	»	3	2231	205	0960
345	Taiţa	»	»	3	Propr. Statului		
346	Tiganca	»	»	3	2020 ^{1/2}	185	7449
347	Caracaliu	»	Iunie	26	6406	588	9068
348	Cârjelari	»	»	27	474	43	5749
349	Sepunar	»	»	27	7157	657	0444
350	Hasanlar	»	»	27	150 ^{1/2}	13	8355
351	Laila	»	»	27	2880	264	7590

No. curent	Numele Satului	Data delimitării			Terenul delimitat		
		Anul	Luna	Ziua	Propr.		
					Denumiri	H.	Mp.
352	Omurlar	1883	Iunie	27	998 ¹ / ₂	91	7922
353	Cerna	»	»	28	35021	3219	4861
354	Couim Pumar	»	»	27	8759 ¹ / ₂	805	2628
355	Aiorman						
356	Canat Calfa	»	Iunie	27	690 ¹ / ₂	63	4777
357	Creci	»	»	28	21998 ¹ / ₂	2022	3260
358	Saceca	»	Iulie	2	9537	876	7383
359	M-rea Cocoș				Nu are acte de delimitare		
360	Jijila	»	Iunie	30	12156	1117	5032
361	Luncavița	»	Iulie	2	13939 ¹ / ₂	1281	4600
362	Rachel	»	»	2	1274	117	1192
363	Macin	»	Iunie	25	16097 ³ / ₈	1467	791
364	Gheet				Propr. Statului		
365	Pecineaga	»	Iunie	26	16697 ¹ / ₂	1535	0053
366	Pisica	»	Iulie	1	3308	304	1075
367	Azaciău-Cilic	»	»	1	3005 ¹ / ₄	276	3653
368	Satul Nou	»	Iunie	26	2072 ² / ₂	1908	7016
369	Turcoaia	»	»	26	11533 ¹ / ₂	1060	2762
370	Iglița				Propr. Statului		
371	Văcăreni	1883	Iunie	30	10897 ¹ / ₂	1001	8098
372	Garvan				Văcăreni la o-l-alta		
373	Sulina	»	Iulie	27	Propr. Statului		
374	Chilia Veche	»	»	26	60	5	4
375	Gara Orman	»	»	28	Propr. Statului		
376	Catarleți	»	»	27	—	»	»
377	Letea	»	»	26	—	»	»
378	Periprava	»	»	26	—	»	»
379	Satul Nou	»	»	26	—	»	»
380	Șistofca	»	»	26	—	»	»

Din acest tablou sa vede ce anume feluri de proprietăți s'au găsit in Dobrogea, și oricine poate acum pricepe că acea faimoasă cestiune a Vacufurilor din Dobrogea este o comedie turcească la care Țara Românească, trebuie să răspundă energie și desăvârșit.

Restul din suprafața Dobrogei, in afară de suprafețele indicate, au rămas proprietatea absolută a Statului, asupra căreia s'au aplicat principiile din Constituție și Dreptul Civil.

Rară împrejurare, ca un Stat să rămână stăpân pe o suprafață de pământ așa de întinsă.

Ce nu s'ar fi putut face, dacă ar fi fost, de la început o gândire deplină și hotărâtă pentru frumosul viitor al acestei provincii; azi vedem greșala dar, întorcându-ne în acele vremuri de doliu și profundă mâhnire, ce se abătuseră asupra Țării, suntem datori, a ști și motiva că perderea frumoasei Basarabii, lovise adânc românismul și redobândirea Dobrogei nu putea alina această durere vecinic de neuitat.

§ II

Defectuoșitatea Parcelărilor

Azi trebuie să recunoaștem că situațiunea incurcată in care se găsește proprietatea rurală din Dobrogea, este prea bine cunoscută, in cât este inutil să insist, judecând trecutul, constat numai că nesiguranța care domnește in proprietatea din Dobrogea se manifestă, atât din punctul de vedere tehnic, prin defectuoșitatea parcelărilor anterioare, cât și din punctul de vedere al stărei legale a acestei proprietăți, care

prin varietele feluri de stăpânire, în multe părți a atins cel mai înalt grad al nesigurantei și neliniștei.

§ III

Cadastrul Dobrogei

Actele parcelare și cu planurile parcelare cari conform art. 32 din legea funciară a Dobrogei sunt titluri definitive de proprietate, în multe părți nu mai corespund între ele, deși după lege formează un tot indivizibil; de oarece în actele de parcelări sunt cuprinse suprafețe cari nu se pot dovedi în planuri.

Aceste acte parcelare nu corespund de asemenea cu registrele cadastrale.

Iar acele registre cadastrale nu mai sunt în corcondanță cu dosarele comisiunilor de plăși și centrală.

Acesta fiind adevărul, fără a-l mai ilustra cu exemple cari sunt așa de numeroase, se impune ca **Institutul Geografic**, care lucrează harta întregii Țări, să înceapă fără întârziere, ridicarea în întregime a Dobrogei, întemeindu-se pe lucrările *Depositului de Resbel*, pentru că astfel, se va ajuta la clarificarea situațiunii proprietății rurale.

Statul va avea mare profit, căci și va dobândi proprietatea sa, făcând să dispară confuziunile cari se văd în multe părți; iar locuitorii vor fi prea fericiți că proprietatea lor se așează pe o temelie sănătoasă, dobândind siguranța averii lor, care este cel mai mare bine pentru țărănime și cea mai mare fericire pentru întreaga țară.

Paralel cu această lucrare tehnică, întemeiată pe o triangulație geodesică, trebuie făcută situațiunea juridică a fie-cărui lot în parte, cu întreaga lui evoluțiune de la comisiunea Centrală, până azi, formând în acest chip; starea civilă a fie-cărui lot, extrasă din lucrările comisiunii centrale, comisiunilor de parcelare, actele parcelare, registrele cadastrale în comparație cu planurile de parcelare și o exactă cercetare la fața locului.

Această lucrare juridică unită cu lucrările tehnice ce urmează obligatoriu a se efectua, vor limpezi fără întârziere situația acestei proprietăți rurale, întru cât, toate pământurile din Dobrogea s'au vândut numai în loturi și fixarea stărei legale a fie-cărui lot în parte, însemnează rezolvirea întregii proprietăți din această provincie.

De alt-fel trebuie să regretăm trecutul care putea să ne fie scump de tot, prin învățămintele ce ne-ar fi oferit, dacă cei în drept ar fi profitat înțelepțește.

Cadastrul în Dobrogea, trebuia executat din primele timpuri, dupe ridicarea în plan a Dobrogei de *Depositul de Război*, care dupe ce a alcătuit o delimitare generală a vechilor mele turcești, trebuia ca parcelarea acestor delimitări, să fie încredințată aceluiaș institut, pentru că treptat să se alcătuiască cadastrul, iar nu să se dea în întreprindere acele parcelări, unde interesa câștigul, iar nici de cum lucrarea tehnică.

Dacă aceasta nu s'a făcut atunci, acum când guvernul român dovedește mare solitudine

Dobrogei, trebuie să se adreseze Institutului Geografic, singurul în puțință a face această lucrare, care este unica soluțiune pentru definitivă regulare a proprietății rurale; deci să lase la o parte cei de la serviciul domonial, facerea inventarului, cu care se cheltuște bani în zadar, când singuri și personal cunosc, că ceea ce au lucrat pe acele vremuri, vechile lucrări de parcelare sunt defectoase, iar stăpânirile cu desăvârșire unele ilegale altele neregulate.

§ IV

Deposedările

În anul 1903 de către serviciul silvic prin agenții săi, se alcătuiseră tablouri de neregularitățile și pretins ilegalele stăpâniri a pământurilor din Dobrogea, în cât la înființarea vechi Administrațiunii a Domeniilor, la Constanța, în cursul verei anului 1903 s'au și început deposedările pe temeiul acelor tablouri cum urmează:

I

Deposedări pentru că titularii erau emigrați : 835 titulari cu o suprafață de 6241. 680 m. p.

II

Deposedări pentru că titularii erau dispăruți : 286 titulari cu o suprafață de 3044 h. 4086 m. p.

III

Deposedări pentru că titularii erau necunoscuți : 340 titulari cu o suprafață de 3720 h. 4600 m. p.

IV

Deposedări pentru că titularii domiciliază în alte părți ale Dobrogei de cât la pământ : 343 titulari cu o suprafață de 4721 h. 4224 m. p.

V

Deposedări pentru că titularii nu-și dovedeau succesiunea : 321 titulari cu o suprafață de 3510 h. 2330 m. p.

VI

Deposedări pentru că titularii domiciliază în țară iar nu acolo unde fuseseră improprietăriți : 235 titulari, cu o suprafață de 15.683 h. 5924 m. p.

VII

Deposedări pentru că titularii erau în streinătate, în funcțiuni publice, minori, studenți și alte categorii : 27 titulari cu o suprafață de 400 h.

VIII

Deposedări că se dețineau terenurile pe nume fictive : 50 titulari cu o suprafață de 5250 h.

În rezumat avem 3037 titulari deposedați cu o suprafață de 42.561 h. 1334 m. p.

Toate aceste deposedări au fost rezolvite în anul 1904, când s'au făcut redările cele mai grabnice, pentru liniștea populațiunii și fără nici un proces, redându-se ast-fel în cea mai deplină voce 26.659.1144 m. p. *), iar de atunci

când locuitorii au văzut că dreptatea nu li se mai face, s'au adresat justiției, în cât azi cei de la Ministerul Domeniilor și-au perdut rădarea și în ne știință de cum trebuie chibzuit, avizează la soluțiuni strașnice, procedând la depozedarea veteranilor (alte nenorocite depozedări) spre a face rost de pământuri, depopulând astfel și mai mult Dobrogea de elementele românești.

După cum vedem în această provincie, există patru-spre-zece feluri de dobândiri și stăpâniri a acestei proprietăți.

Încă din anul 1904, s'au început lucrări în această direcțiune de fosta administrațiune a Domeniilor din Dobrogea, pentru limpezirea proprietății; întru cât acest serviciu fusese creiat cu această destinațiune și pentru inproprietărirea Veteranilor, așa după cum se exprimă, cu ales patriotism, d-l C. I. Stoicescu.

Dar tristă constatare! azi, nu se mai face nimic, totul a fost suspendat! ? deci, pun întrebarea, iar cei în drept să controleze: Pentru-ce depozedările anului 1903 nu au fost rezolvite nici până acum și s'a lăsat ca Statul să fie tras în judecată, în cât astăzi geme sub condemațiunile justiției de sute de mii de lei cheltueli de judecată, și venituri! ? ?

Oare, este mai util pentru interesele Statului, a ști cine este autorul acestor depozedări, decât a se remedia răul! ? ?...

*) În anul 1904 nu s'au făcut alte depozedări de cât cele legale, pentru neplată de rate, art. 45 legea 1889, iar prin raportul No. 13.789 din 30 Oct. 1901 s'a cerut instituirea unei comisiuni care să se ocupe de depozedări în viitor. Ori-ce alte svonuri sunt neadevăruri.

Pentru ce nu se continuă mai departe cu rezolvarea acestor depozedări?... așa cum chiar conservatorii, au admis de bune și legale cele făptuite de liberalii anului 1904 ? ! Resentimentele politice, au întunecat dreapta judecată, iar azi locuitorii Dobrogei aleargă pe toate drumurile până la București, spre a obține dreptatea, care nu se poate dobândi de cât cu mare greutate și sacrificii; *pe cât timp funcționarii vechii Administrațiuni Domeniale mergeau din comună în comună unde rezolvau aceste depozedări la căminele celor năpăstuiți! ? !... Câtă deosebire de concepțiune... în îndeplinirea datorii ! !... de aceia este bine ca opinia publică să cunoască această stare de lucruri; iar guvernul țării să ia măsuri de îndreptare.*

Rostesc adevărul și cer viguros să se limpezască o situațiune atât de grea, pentru deplina propășire a Dobrogei și triumful dreptății.

§ V

Depozedarea Veteranilor

Această operă ce se întreprinde azi de Ministerul Domeniilor, ca, pe deoparte, să oprească pe Veteranii a mai veni în Dobrogea, neeliberându-le bilete de transport, și nepregătind nimic în localitățile unde se găseau improprietăriți; iar pe de altă, să le aplice legea specială, depozedându-i, este o lucrare inumană și anti națională.

Inumană căci, cei mai mulți din acești veterani având gândul ca în primă-vara anului

1908 să plece în Dobrogea la pământ și au vândut tot ce aveau prin țară și steteau pe picior de plecare, când s'au văzut împedicați de a veni prin nepuțința de transportare, la locul improprietării.

La acest Minister al Domeniilor sunt circuli date de vechea Ad-țiune către Prefecturile de județ, *unele, ca veteranii să vină; altele să mai întârzie*; iar când prefectii cereau telegrafic bilete de transport, toate solicitările se trânteau la dosar; de oarece funcționarii respectivi, știau că veteranii nu mai trebuie să meargă în Dobrogea; *urmând să fie deposedați pe ziua de 1 Aprilie 1908*; Ceiace s'a și executat??...

Antinațională am zis că se prezintă această lucrare, pentru că legiuitorul d-l C. I. Stoicescu când a făurit această lege pentru improprietărea luptătorilor din războiul Independenței, satisfăcea cuvântul dat acestor viteji că Patria nu'i va uita, iar cel mai înalt scop era, dupe cum chiar glăsuește economia acestei legi *românizarea laturilor centrelor străine, ca, prin ajutorul acestor veterani și a familiilor tinere cu cari veneau acolo, copii și ginerii, toți buni și bavi români, să recucerim și sufletește această provincie.*

Onoare conservatorilor că au înțeles acest înalt scop.

Trist că azi totul s'a uitat.

Acești nenorociți de veterani aduși cu familiile lor din tot cuprinsul Țării și stabiliți în mijlocul unei populațiuni slave, care 'i urâște și întrebuițează contra lor, toate mijloacele spre a'i despera, dată fiind și situațiunea lor

economică cu desăvârșire slabă, în duptă cu elementele acelea bogate și îmbogățite, veteranii sunt condamnați mai dinainte, chiar la începutul gospodării lor; mulți sunt slugile plătite ale bulgarilor, ca cel puțin de la ei să aibă o speranță de ajutor, dacă pe nimeni nu mai au în Dobrogea la cari apelând să le dea, cel puțin un sfat, de incurajare și rezistență:

Oare, d. Ministru al Domeniilor nu are cunoștință de această gravă situațiune a veteranilor din Dobrogea, încă din anul 1907?...

Și atunci. Ce măsuri de îndreptare s'au luat?

Știe d-sa că există la Minister un curajos raport asupra acestei situațiuni, al cărui cuprins se zice, dovedește în adevărata sa luminează situațiunea veteranilor?!

Dar azi în Ministerul Domeniilor nu se lucrează nimic pentru Dobrogea, nimeni nu vorbește a vorbi de această provincie, de cât spre criticarea celor din trecut, o! am uitat, se pregătește un faimos inventar, făcut de un personal nepriceput și vanitos, a cărui valoare o voi prezenta mai târziu în adevărata sa lumină.

Trebuie cu ori ce preț să înceteze această situațiune, acum cu atât mai mult că Dobrogea este pentru vecie unită cu Patria-Mumă și numai atunci, este cu puțință acordarea drepturilor politice în Dobrogea.

§ VI

Desființarea Administrațiunei Domeniilor

Lucrările care s'au executat în anii 1903 și 1904 pentru limpezirea proprietăței rurale au

fost urmărite în 1905 și 1906, după ce partidul conservator, prin minuțioase cercetări s'a convins că această mare operă națională întreprinsă de partidul liberal este necesară și cerută de mari sentimente românești; Nu pot uita în această privință să aduc omagiul meu spiritului de mare dreptate și patriotismului luminat arătat de d. Ioan Lahovary, fostul ministru al Domeniilor, care în totul a fost secundat cu aceeași pricepere și însuflețire, cu cele mai curate simțăminte românești de către d. N. Cosăcescu, fostul secretar general.

Azi din contră, partidul național-liberal, care întemeiase această administrațiune intrerupe firul lucrărilor. Ad-ția Domeniilor este desființată și creat un serviciu domeniial la București pendinte de Ministerul Domeniilor, fără ca prin aceasta să se poată înțelege, că nu poate fi limpezirea proprietății rurale, cât timp nu se vor cerceta la fața locului toate neînțelegerile, iar locuitorii cari azi renunță a'și mai căuta dreptatea, sau dacă o cercetează îi costă prea scump, erau fericiți să aibe la îndemâna lor, un serviciu a cărui menire, era regularea acestei proprietăți rurale.

Este nevoie ca țara întreagă să știe precis, de ce s'a desființat pe cale bugetară acest serviciu?!!

În ori ce caz, mare greșeală că după ce s'au cheltuit :

2.113.166 lei pentru veterani și 775.000 cheltuieli cu funcționarii și cele-l'alte parcelari. Total 2.888.167, să se abandoneze lucrările începute?... Veteranii lăsați pe drumuri, nu mai au pe nimeni

în Dobrogea, cu tot sufletul, să îngriiească de destinul lor, asvârlindu-i ast-fel în cea mai cumplită desnădejdie și mizerie; iar întregii populațiuni, făcându-i dovada că proprietatea rurală rămâne de apururea incurată.

Capitolul IV

Neputința alcătuirii listelor electorale

§ I

Fictivele

Listele electorale censitare, cari urmează a se alcătui în Dobrogea pentru Senat și Cameră nu pot fi desăvârșite, intrucât, baza legală a acestor liste ar fi greșită, censul ar fi fictiv, întemeiat pe pro prietăția căror titulari nusunt deținătorii legali; mai cu osebite partea populațiunei care este mai greu impusă, pentru Românii Transilvănenii, cei d'întăiu descălicătorii în Dobrogea, a căror proprietății sunt în cea mai grea incurătură, vorbesc de așa zise «Fictivele» pământuri cumpărate dela Stat pe nume inexistente, vânzări de terenuri pe cari Statul le-a încurajat, și aprobat timp de peste 20 ani.

Primirea regulată a ratelor de răscumpărarea acestor pământuri de către Stat, iar în caz, de neurmărire, executarea silită a acestor deținători, este cea mai vie dovadă că Statul a recunoscut validitatea acestor vânzări; deci zeloșii, să se liniștească, asemenea pământuri nu mai pot reveni în patrimoniul Statului.

Dacă sacrificiile făcute de acești bravi români, s'au uitat, ei fiind primi descălicători în

stepele Dobrogei; atunci, cel puțin, dreptate să li se facă.

Înainte de a arăta soluțiunea admisă de Guvernul Țării din 1904, pentru legala rezolvire a acestor stăpânirii, soluțiune împărțită și și de Guvernul din 1906, prin Ministru de Domenii din vremuri d. Ion Lahovary; reproduc două memorii adresate în timpurile din urmă locului competente, de locuitorii Dobrogei pentru ca să formeze o idee justă asupra situațiunei reale în care se află proprietatea din această provincie.

ANEXA A

Domnule Ministru,

E câte-va vreme de când d-nii șefi ai ocoalelor silvice, în virtutea nu știu căror dispozițiuni, cutreceră comunele din județul nostru Constanța și întocmesc tablouri de deposedare a locuitorilor cumpărători de loturi mici de la Stat.

În multe locuri deposedarea de fapt s'a și făcut; pământurile celor deposezați au fost declarate proprietate a Statului și închiriate, ca atare, altor locuitori.

Aceasta lucrare, Domnule Ministru, ne-a cuprins de o legitimă îngrijire, pentru că deposedarea noastră însemnează desăvârșita ruinare a celor mai mulți dintre noi.

Ca respect îndreptăm către D-voastră această plângere, nădăjduind că veți găsi întemeiate arătările noastre și veți bine-voi a da ordin să se revină asupra măsurilor luate, să se pună capăt unei lucrări care lăzește în drepturile noastre cele mai sfinte, făcându-ne să privim cu groază viitorul, și să se așeze aceste drepturi ale noastre pe o bază definitivă, mântuindu-ne de nesiguranța și bunul plac al tuturor, sub care am trăit până astăzi.

Domnule Ministru,

Cunoșteam până acum un motiv legal de depozitare a cumpărătorilor de loturi din Dobrogea ; el era neplata la timp a ratelor datorite Statului din prețul vânzării în timpul a doi ani consecutivi. D-voastră știți bine că nici chiar această dispozițiune n'a figurat în legea de la 7 Aprilie 1882 (pentru regularea proprietății imobiliare în Dobrogea), în virtutea căreia s'a făcut vânzarea proprietăților Statului din această parte a Regatului, și că ea e o dispoziție ulterioară a legiuitorului din 1889, intercalată într-o lege străină de materie,—în legea pentru instrăinarea bunurilor Statului din România de-a stânga Dunării.—Ceea-ce se știe mai puțin este că mulți cumpărători de loturi, necunoscând această dispoziție, din cauza chipului cum a fost introdusă într-o lege ce nu era privitoare la Dobrogea, și unde nimeni nu se aștepta să o găsească, au pierdut pe nedreptul proprietățile lor, pentru care plățiseră Statului ratele din prețul vânzării pe o lungă serie de ani și pe care de bună seamă ei ar fi dorit să le păstreze cu ori-ce jertfe.

Vedem acum cu strângere de inimă, Domnule Ministru, că se caută un nou motiv de depozedarea noastră, în împrejurarea că unii din cumpărătorii de loturi nu se găsesc în acest moment cu domiciliul real în comunele în care li s'au delimitat pământurile.

Această e toată preocuparea d-lor agenți domeniali, cari pretind a avea însărcinarea de a alcătui tablo-urile celor ce urmează a fi depozedați. Ei se prezintă în comună, întrebă pe primar dacă cutare ori cutare cumpărător, care figurează în tabelele de parcelare, mai trăește și mai locuște în comună ; și la

raspunsul negativ al primarului, grăbit și dânsul a sărit cu această formalitate, fără nici un alt control și fără nici o altă grijă, trec numele acelor cumpărători în tabloul de depozedare.

Acest nou motiv de resiliare a contractului de vânzare dintre Stat și cumpărătorii de loturi nu e un motiv legal. Nici legea din 1882, nici chiar art. 45 din legea de la 1889 nu prevăd îndatorirea pentru cumpărători de a locui în comunele unde li s'au delimitat pământurile, cu atât mai puțin prevăd o asemenea obligațiune sub pedeapsă de a-și perde proprietățile a căror valoare au ridicat-o prin muncă, și pentru care au plătit Statului timp de câte 20 de ani ratele prețului vânzării.

O asemenea dispozițiune ar fi consacrat principiul medieval al plugarului glebae adstrictus ; ea ar fi însemnat o atingere gravă adusă libertății individuale și spiritului de inițiativă în lupta pentru existență,—și tocmai de aceea legiuitorul nostru n'a luat-o. Cu toate acestea, împrejurarea că cumpărătorii de loturi din Dobrogea nu și au domiciliul în comunele unde au fost impropietăriți, este singurul temei al tablo-urilor de depozedare ce se alcătuiesc !

Dar nici chiar această lucrare, Domnule Ministru, nu e serios și conștiincios făcută.

Primarii, în marea majoritate a cazurilor străini de localități, schimbați la intervale scurte și premeniți necontentit după voia d-lor sub-prefecți, nu cunosc mai nici odată locuitorii din comuna lor, necum să fie în curent cu alte amănunte asupra condițiilor în care se găsesc ei și familiile lor. Așa se explică greșelile de neertat ce s'au strecurat în tabelele întocmite de d-nii agenți domeniali. E destul a Vă spune că cumpărătorii de loturi, cari se găsesc în comunele

unde li s'au delimitat pământurile, cari sunt contribuabili și alegători în acele comune, au fost totuși trecuți pe tabelele de deposedare și deposedați de fapt, iar pământurile lor arendate altora, din cauză că d-nii agenți domeniali nu cunosc pe locuitori, iar primarii îi cunosc tot atât de puțin. Exemplele sunt prea numeroase, ca să le putem înșira în această plângere, în care voim să enunțăm numai faptele; dar D-Voastră Vă puteți ori când încredința de adevărul acestei alegațiuni. Numai în comuna Mamut-Cuius sunt vreo zece cazuri de acestea. Cumpărătorii se găsesc în comună, ei sunt înscrși în listele electorale, au achitat până la curent pământurile cumpărate de la Stat,— și totuși au fost declarați absenți și deposedați, iar pământurile lor arendate altora!

Aceasta e o dovadă vorbitoare a pripiei cu care s'au alcătuit tablourile de deposedare, dar în acelaș timp și o probă a jienirei aduse drepturilor noastre prin această pripire de neînțele.

Domnule Ministru,

D-nii agenți domeniali s'au mulțumit a constata că cumpărătorii de loturi nu se găsesc în comunele respective, dar nu i'au preocupat de loc chestiunea de a ști: unde sunt? ce au devenit ei? prin cine au posedat în lipsa lor din comună și cu ce regulă? în sfârșit cine a plătit pentru ei ratele prețului vânzării și cele-lalte dări cuvenite fiscului?

Și totuși aceste împrejurări, trebuiesc știute, pentru că ele singure pot desluși chestiunea evoluțiunei proprietăței imobiliare din Dobrogea, dezvoltarea ei de 20 de ani incoace și raporturile juridice dintre Stat și cumpărători.

Ne vom incerca noi, Domnule Ministru, să schițăm noi câte-va liniamente generale ale acestei chestiuni, și din această schițare se va vedea că ea nu se poate rezolva în chipul sumar cum au făcut-o d-nii agenți domeniali.

Dintre cumpărătorii de loturi mici cari nu mai locuim în comunele unde ni s'a delimitat pământul, mulți, foarte mulți, locuim în comune vecine din același județ și une-ori din aceeași plasă. Dacă ne-am strămutat domiciliul, am făcut-o siliți de împrejurări, sau dintre noi chemați de afaceri și întreprinderi cari ne ocupau activitatea și în alte direcțiuni, precum comerțul etc., alții prin căsătorii,— și în această categorie se găsesc mai cu seamă fetele, acum măritate, pe numele cărora părinții lor au luat câte un lot și care la trecerea lor în căsătorie au trebuit să-și arunce bărbații în comunele unde aceștia erau stabiliți sau și-au căutat o stabilire;— alții în sfârșit am părăsit comunele unde am fost delimitați și ne-am stabilit în altele pentru motive ce ar fi prea lung și oșositor să le enumărăm aci.

Mutându-ne, însă, în alte comune, noi n'am înțeles să ne perdem și dreptul asupra pământului cu care am fost improprietăriți. Din potriiva, noi am dat cele mai vădite probe că voim să conservăm această proprietate, și care poate în curând ne vom întoarce, de oare-ce ne-am îngrijit de pământul nostru, l'am cultivat prin rudele sau prietenii noștri, l'am achitat regulat în fie-care an de sarcinile lui către Stat.

Cum s'ar putea atunci, drept vorbind, pronunța deposedarea noastră, fără a ni-se face o strigătoare de nedreptate, și fără a se aduce o arbitrară și nejustificată atingere sfântului nostru drept de proprietate?

Altă categorie de cumpărători de locuri de la Stat, siliți de greutate și împrejurările vieții au părăsit pe cât-va timp Dobrogea, ducându-se fie în județele României de a stânga Dunării, fie în alte părți.

La plecarea lor, însă, toți aceștia au avut grija de a-și arenda proprietatea, sau de a o administra prin mandatar cu însărcinări scrise sau verbale și cu obligațiunea de a plăti Statului ratele prețului de vânzare și toate celelalte dări.

În aceste măsuri, luate de ei, nu se vede oare lămurit intențiunea de a-și conserva proprietățile? Și cine ar putea spune dacă mâine-poimâine ei nu se vor întoarce la acele proprietăți, pentru a-și trăi aci restul zilelor cu ceia-ce ele vor produce și cu ceia-ce vor mai fi agonisit pe unde sunt acum?

Aceștia, iarăși, credem că pe sfânta dreptate nu pot fi despoiați de proprietățile lor; deposedarea lor ar fi de asemenea o spoliatiune.

O altă categorie de cumpărători, cari lipsesc în momentul de față din comunele respective, sunt hătrâni din momentul improprietăririi, astăzi incetați din viață. Evident că d-nii agenți domeniali nu i-au mai găsit la locurile lor, iar primarii voiajori care ne administrează comunele nu le-au putut da lămurirea că pământurile cu care au fost improprietăriți se posedă și se achită la Stat de către moștenitorii lor. Cu toate acestea, faptul așa este. Moștenitorii defuncților stăpânesc loturile lor, unii în virtutea dreptului de sezină, cel au de la lege, alții fiind trimeși în posesiune de instanțele judecătorești competente, cei mai mulți plătind fiscoșului taxele de înregistrare datorite pentru moștenirea lor.

Aceștia iarăși posedă cu un drept de care nu s'a ținut nici o soteală la alcătuirea tablourilor de de-

posedare de către d-nii agenți domeniali, cari s'au mulțumit pur și simplu a declara deposedate loturile celor morți!

În urma acestor lămuriri, D-Voastră, Domnule Ministru, veți vedea cât de puțin serioase au fost și sunt lucrările d-lor agenți domeniali, și cât de legitimă e panica ce ne-a cuprins în fața acestor lucrări, cărora li s'a dat, cum am zis, chiar un început de executare prin deposedarea efectivă a multora dintre noi. Pe de altă parte veți bine-voi a vedea cât de îndreptățită e și cererea și speranța noastră că nu veți încuviința să mai fim neliniștiți și frământați cu asemenea mineri nostru obștești, veți dispune să se îndrepteze fără întârziere răul ce s'a făcut unora dintre noi.

Si fiindcă înaintea D-voastră suntem datori să venim cu inima deschisă și să ne spunem tot cugetul, trebuie să adăugim aci că multă vreme s'a exploatat în contra noastră o legendă, care pare a voi să justifice măsurile de deposedare ce s'au luat.

S'a zis, adică, și s'a repetat neconținut de ani de zile, că unii din posesorii de loturi mici din Dobrogea ar fi recurs la manopere doloase pentru a obține întinderi mari de pământ dela Stat. Acele manopere consistau în cererile făcute de dânsii pe numele oamenilor lor de serviciu,—legenda merge mai departe, pretinzând că și pe numele căinilor!—pentru loturi mici de câte zece hectare, pe care în urmă ei le-au posedat și folosit, inducând Statul în eroare.

Înțărând partea de ridicolă exagerare ce cuprinde această legendă, nu vom tăgădui cum că într'adevar unii dintre cultivatorii de pământ și economii de vite au cerut și obținut loturi mici și pe numele unor oameni ai lor de serviciu din acele vremuri. Ceace,

insă e cu desăvârșire neexact în această legendă rău-tăcioasă, este afirmarea ce se face că acei cultivatori de pământ și economi de vite ar fi întrebuițat manopere înșelătoare și ar fi indus Statul în rătăcire. Adevărul e cu totul altul și din expunerea faptelor, așa cum s'au petrecut, va reeși lămurit de ce parte este buna credință și de ce parte dolul, — dacă de dol poate fi vorba aci.

Domnule Ministru,

În urma războiului, după anexarea Dobrogei, această provincie era ca și pustie. Tătarii câți mai rămăseseră emigrau pe capete; celelalte naționalități băștinăse nu se credeau nici ele prin nimic fixate de solul acestei provincii. Proprietatea era cu desăvârșire depreciată. Peste toate predomină sentimentul unui provizorat și unei nesiguranțe ce nu promiteau nimic pentru viitorul acestei părți de țară de curând încorporată.

Îngrijit de această stare de lucruri guvernul român a căutat să introducă în legile relative la Dobrogea, — aceea a organizării sale administrative și aceea a regulării proprietății imobiliare, — un întreg, complex de dispozițiuni excepționale și favorabile, menite să repopuleze Dobrogea, mai ales cu elemente române din alte părți. Ast-fel, s'a recunoscut dreptul de a cumpăra proprietăți imobiliare rurale acelor români cari se găseau în condițiunile art 9 din Constituțiune după cum acelaș drept s'a recunoscut până și străinilor cultivatori de pământ, aflați pe teritoriu Dobrogei în momentul promulgării legii.

Știrea s'a răspândit îndată pretutindeni, și a determinat un întreg curent de imigare spre Dobrogea

printre Români ce locuiau în Basarabia, în Transilvania, în Banat și în alte provincii române subjugate.

Nimic nu se cruța din partea guvernului pentru a-i atrage. Li se făceau înlesniri de vamă și de transport, afară de diferite intervenții diplomatice în favoarea lor. Și atunci, plini de iluzii și de speranțe în viitor, mii de Români au venit cu întregul lor avut în stepele Dobrogei. Au venit de asemenea și Români din județele de-a stânga Dunărei, împinși de a dobândi un șetic de pământ, pe care împrejurările nu permiteau să-l dobândească în România veche.

Toți acești Români, cari au populat în scurt timp pustiițiile Dobrogei, au adus cu ei, oi, boi, cai și alte vite, știind că vor găsi pășune din abundență în această parte de țară. Sunt unii cari au venit cu mii și zeci de mii de vite.

Și ce s'a întâmplat în urmă? Entuziasmul de la început a trebuit să se potolească îndată după aceea Populațiunea autoctonă, de altă origină, vedea cu ochi răi, cum era și natural, această repede românilizare a provinciei. Pe de altă parte epizootiile carceagului și răpciugei decimau vitele ce nu s'au putut de odată aclimatiza aici. Iar lucrările de parcelare și de improprietărire mergea încet, față de nerăbdarea cu care erau așteptate de cei interesați.

Descurajați de toate aceste împrejurări, mulți dintre noi ne hotărâsem a ne întoarce de unde am fost venit. Guvernul, însă, prin organele sale, a stăruit de noi să părăsim această idee, ne-a făcut tot felul de promisiuni ademenitoare și ne-a ținut pe loc.

Parcelările, în sfârșit, au început, mai întâiu în plășile Mangalia și Constanța din acest județ, mai târziu în plasa Babadag din județul Tulcea. Și atunci o altă decepție ne aștepta: în județul Tulcea s'au

dat loturi mari concetățenilor noștri de origină bulgară, ceea-ce explică relativa lor bună-stare economică până în ziua de astăzi ; în județul Constanța, în cele două plăși amintite o mulțime de comercianți din București și funcționari, mai ales de pe la ministere, au năvălit cu cereri de a li se da pământ, loturi de câte 100 de hectare. Ce-i costau aceste cereri ? Cei 25 de bani ai timbrului ce aplicau pe ele !

De sigur, Domnule Ministru, nu la acest fet de cumpărători s'a gândit legiuitorul din 1882, pentru că el nu și-a propus numai să vândă pământurile Statului, ei a avut în vedere și o idee economică și națională, aceea de a popula și româniza Dobrogea ; iar aceasta idee nu putea fi atinsă, dacă pământurile de aici s'ar fi vândut comercianților și funcționarilor din București.

Acest fel de cumpărători, după cum cu dreptate observă mai târziu defunctul Alexandru Lahovari, fost ministru de Domenii, «au cumpărat de hârtie moșii, fără să știe nici unde cumpără nici ce fel de pământ cumpără» (Monitorul Oficial din 7 Martie 1889). Adevărul e că, valoarea pământurilor ridicându-se, acești cumpărători, cari une-ori și-au alcătuit întregi moșii, adevărate domenii, luând, cu simple petiții de 25 de bani, loturi de câte 100 de hectare pe numele lor, pe numele fraților și verilor, au știut să facă rentabile aceste pământuri, arendându-le plugarilor și crescătorilor de vite de aici și trăgând ast-fel însemnate foloase ; alții au vândut cu preț urcat acele pământuri, cu obligațiunea pentru cumpărători de a achita pe viitor dănsii ratele prețului de vânzare până la desăvârșita achitare, de oare-ce art. 132 din Constituție nu e un obstacol și nu interzice de cât alienabilitatea loturilor mici Așa în cât ei au făcut bune

afaceri, dar, încă odată, cu aceasta scopul legiuitorului nu era atins, iar faptul n'a scăpat băgării-de-seamă a Ministerului de Domenii încă din primele timpuri.

Ce s'a făcut, însă, pentru a se remedia la acest neajuns ? Căutatu-s'a a se anula, acele vânzări și a se readuce în domeniul Statului pământurile ast-fel înstreinate, pentru a fi apoi vândute altor cetățeni, în condițiuni mai conforme spiritului legii din 1882 ? Nu,—ci s'a luat o altă măsură, aceea de a nu se mai parcela și de a nu se mai vinde în restul județului, în plășile Medgidia și Hârșova, toturi mari de câte 100 de hectare ? Ast-fel în cât, în momentul când comisiunea de parcelare a început lucrările în aceste plăși, agricultorii și crescătorii de vite nu mai puteau cumpăra de câte loturi mici de câte 10 hectare.

Dar ce puteu face, cu 10 hectare de pământ, acci dintre dănsii cari aveau familii numeroase, cari făceau o plugărie întinsă și aveau turme de sute și mii de vite, pentru care le trebuiau pășune ?

Situațiunea acestor Români deenise din cele mai critice, nu prin fapta lor, ci prin abuzul altora. A mai rămânea în Dobrogea în asemenea condițiuni le era cu neputință. Un mare curent de nemulțumire s'a produs atunci printre acești oameni, cari răspunseseră cu atâta încredere la apelul ce li s'a făcut de a se strămuta și așeza cu avuțul lor în Dobrogea.

Trebue să adăogăm aci că cererile lor de a li se da loturi mari fuseseră aprobate, și cu numai din cauza acelei dispozițiuni ministeriale, pe care nu ei o provocaseră, nu li se mai dădea decât loturi mici.

Nemulțumirile din acele momente luaseră iarăși caracterul unei hotărâri, din partea celor loviți de a se reintoarce la vechile căminuri. Dobrogea era

departe de a fi pentru ei ceea ce își închipuiseră în momentul când le-au părăsit.

Guvernul țării, și de astă dată, prin diferitele lui organe, a căutat să liniștească spiritele și să țină locului pe cei hotărâți să emigreze. D. Ministru de Domenii din acele timpuri, repositul Anastase Stolôjan, a venit, D-sa însuși, în localitate, căutând să se pue în directe relațiuni cu locuitorii și să judece prin cercetări *de visu et de auditu* asupra cauzelor lor de nemulțumire. D-sa, văzând pospodăriile celor cari se plângeau contra dispozițiunei ministeriale de a nu se mai da loturi mari și încredințându-se că pentru asemenea gospodării zece hectare de pământ erau absolut neindestulătoare, a sfătuit, D-sa însuși, pe acei locuitori ca să ia mai multe loturi mici, pe numele diferiților membrii ai familiilor respective și oamenilor de serviciu, până la complectarea întinderii de pământ pe care o ceruseră din timp. de care aveau nevoie și care li se acordase.

Aceasta s'a petrecut în comuna Caramurat și D-l general Barozzi, presidentul comisiunei de parcelare, care trăește încă, Vă poate întări adevărul relatărilor noastre.

Odată soluția găsită de către D-l Ministru al Domeniilor, toate cele-lalte organe ale Statului, funcționarii administrativi, membrii comisiunei de parcelare, toți s'au grăbit să o recomande plugarilor și crescătorilor de vite, cari aveau nevoie de pământ.

Ce au făcut aceștia? Au urmat pur și simplu sfaturile ce li s'au dat; cu credința că autoritățile țării nu pot să-i inducă în eroare.

Cererile lor au fost incuviințate; ei au fost puși în posesiune asupra acestor pământuri; și de notat este

că celor cărora li s'au dat mai multe loturi mici, ele n'au fost însemnate pe teren ca loturi deosebite, ci toate li s'au dat într'un singur corp,—un fel de proprietate indivisă,—însemnându-se cu movili numai triangularea întregului, iar nu și a părților din care se alcătuea; prin roluri ei au fost impuși la imposibilitatea fonciar; ei au achitat până acum rescumpărarea pământurilor și toate cele-lalte dări; când n'au putut-o face la timp, ei au fost somați, avutul lor a fost sequestrat și vândut de către agenții fiscali, conform cu legea de urmărire,—și nimeni nu 'i-a turburat până acum în liniștita lor posesiune.

Acesta e adevărul faptelor, Domnule Ministru,—și așa fiind, pot fi acești cumpărători invinovațiți că au întrebuințat mijloace doloase, când în realitate ei nu au altă vină de cât aceea de a se fi încrezut în cuvântul d-lui Ministru de Domenii după vremuri și al membrilor comisiunei de parcelare?

Mai târziu s'a revenit asupra dispozițiunii de a nu se mai da loturi mari în aceste părți. Unii au profitat de această nouă favoare, cumpărând și loturi de câte 1000 de hectare; cei mai mulți însă ne-am ținut că avem pământ, pentru că nu ne puteam închipui că după atâția ani de stăpânire publică, la lumina zilei, sub ochii tuturor autorităților, chestiunea deposedării noastre mai poate fi pusă în discuție.

Iată, Domnule Ministru, la ce se reduce legenda dolului ce am fi întrebuințat ca să căpătăm mai mult decât un lot mic de pământ! Așa fiind faptele,—și așa sunt,—trebuie să ni se recunoască că nu noi am căutat să inducem în eroare Statul, ci am fost induși în eroare tocmai de către acei ce trebuiau să ne lumineze și să ne sfătuiască bine.

Domnule Ministru,

Chestiunea deposedării cumpărătorilor de loturi din Dobrogea nu se pune acum pentru întâiași dată în discuție. A mai fost și în alte vremuri vorba de deposedarea noastră, pentru un motiv sau altul, și chiar motivul că cumpărătorii de loturi nu se mai găsesc toți la fața locului, din cauza diferitelor prefaceri ce s'au urmat de 20 de ani încoace, a mai fost pus înainte de către acei ce, în lipsă de ceva mai bun, căutau să dea din când în când caracter și interes de actualitate și chiar de gravitate improprietărilor noastre. Povestea viclesugului ce am fi întrebuințat cercul de multă vreme; ea astăzi se reeditează numai.

Guveunul, însă, totdeauna a procedat cu înțelepciune, ținând socoteală de toate împrejurările în care s'au făcut improprietările, de toate drepturile câștigate, — și ne-a lăsat liniștiți, în necazul tuturor celor cari căutau să tulbure apele; iar pe când D. P. P. Carp era Ministru de Domenii, ds-a și-a spus limpede cugetarea, conformă și cu principiile de drept și cu equitatea, că deposedarea nimănui nu se poate face, într-un câștig de achitate la curent și Statul, ca aânzător, nu are nimic de reproșat în această privință.

Suntem și noi cetățeni ai țării acesteia, Domnule Ministru, și înțelegem că se găsesc concetățeni de ai noștri neimproprietăriți încă, cari stăruesc de D-Voastră, și cu drept cuvânt, să li se dea și lor un petec de pământ în această țară; înțelegem și părinteasca D-Voastră îngrijire de a căuta, pe cât e posibil să satisfacăți toate aceste legitime cereri.

Ne întrebăm, însă, dacă deposedarea noastră ar fi

o soluțiune înțeleaptă la această chestiune. Și cu cât ne gândim mai mult, cu atât mai mult vedem că această este calea de urmat, pentru că nu sărăcindu-ne pe noi prin deposedare s'ar stărpi răul ce de sigur Vă preocupă. Ar fi alte măsuri de luat, cu mult mai echitabile decât deposedarea noastră. Nu avem pretențiunea de a indica o soluțiune; ne întrebăm numai: pentru ce cumpărătorii de loturi mari, cari și-au format moșii întinse și rentabile, fără a pune nici-un capital în joc și fără a fi avut vre-o așezare în această parte de țară, ci profitând numai de un moment de surprindere, recunoscut și de Minister, sunt lăsați în pace, deși dela ei s'ar putea lua mai mult, ca dela unii ce posedă mai mult, și mai cu dreptate, ca dela unii ce posedă fără nici-o dreptate? și pentru ce, amenințați și loviți, să fim numai noi cei mici și umiliți, cari nu posedăm decât strictul necesar, față de trebuințele gospodăriilor noastre?

S'ar părea că singura justificare a acestei procedări stă tocmai în condițiunile noastre de inferioritate economică, dar acesta desigur nu poate să fie un motiv valabil în ochii D-Voastră.

Domnule Ministru,

Suntem incredințați că D-Voastră căutați și doriți să dați o soluțiune înțeleaptă chestiunii proprietății imobiliare din Dobrogea.

E bine, într'adevăr, să se curme odată ori-ce echivoc în această chestiune; e bine să se pună capăt unei situațiuni neregulate și să se creeze pentru viitor o stare normală de lucruri, pentru ca frământ-

tările și neliniștea în care suntem osândiți a trăi să nu mai revie nici-odată.

Permiteți-ne, a Vă face și noi o propunere, pe lângă rugămintea de a se remedia fără întârziere răul săvârșit prin nechibzuita procedură a d-lor agenți domeniali, rugăminte pe care o repetăm cu tot respectul.

Propunerea noastră este să se reguleze prin o lege, dată pentru toldeauna, pozițiunea noastră de proprietari în Dobrogea.

Dacă veți constata și Vă veți convinge, Domnule Ministru, că arătările noastre sunt întemeiate pe fapte de adevăr; dacă se va dovedi că într-adevăr, că noi am luat loturi mici, cu toate că făcuserăm cereri pentru loturi mari și cu toate că aceste cereri ne erau aprobate, numai din cauză că la un moment dat s'au suspendat parcelările de loturi mari; dacă se va dovedi că am fost consiliați să luăm pe diferite nume loturi mici, pentru a ne complecta întinderea de pământ ce ne era necesară și pe care o ceruserăm în loturi mari, de către însuși d. Ministru după acele vremuri și de către membrii comisunii de parcelare, așa în cât noi nici-nu dol n'am întrebuințat, nici pe Stat a-l induce în eroare n'am încercat, ci am căutat numai să ni se dea întinderea de pământ trebuincioasă pentru gospodăriile noastre, pentru plugăria și creșterea de vite ce făceam; dacă se va constata că e adevărată alegațiunea ce facem cum că noi și nu alții am fost puși, în chipărat mai sus, în posesiunea de fapt a loturilor mici ce până astăzi le posedăm, că noi am fost împuși la foncieră, ca niște adevărați proprietari, pentru aceste loturi, că noi am plătit ratele răscumpărării lor și că toate acestea s'au făcut la lumina

zilei, cu știrea și cu voința autorităților constituite în Stat.

Atunci, printr-o lege, să fim declarați proprietari asupra acestor loturi, ele să fie declarate loturi mari pe numele nostru, așa în cât starea de fapt să se transforme într-o stare legală, și nici noi să nu mai fim în neliniștea și pozițiunea precară în care suntem de atâta vreme, și nici acei ce au interesul de a ne ținea în continua agitație a amenințării cu pierderea dreptului nostru de proprietate să nu ne mai poată neliniști pe viitor. Cu alte cuvinte, ceea ce s'a făcut cu știrea și voința tuturor factorilor Statului, ca un act de toleranță, să ia caracterul unui act de legalitate.

Faceți aceasta, Domnule Ministru, și veți avea recunoștința și bine-cuvântarea noastră și a familiei noastre, pnași capăt unei stări neregulate și seacă în viașoarele tuturor agitațiunilor nefolositoare.

Aveți și voința de a face binele și puterea de a-l face.

Bine-voiți, Vă rugăm, Domnule Ministru, a primi expresiunea profundului nostru respect.

ANEXA B

Situația creată în Dobrogea era foarte grea, agitațiunea populațiunei îngrijia pe cei în drept, măsurile de îndreptare se luară, în anul 1904, toate depozedările fură resolve, afară de fictive atunci populațiunea lovită de această întârziere, pornește o nouă delegațiune cu jalbă la cărmuire, așa cum urmează :

Domnule Ministru,

Este un an și jumătate de când aji bine-voit a primi în Constanța o delegațiune a plugarilor din acest județ, cari atit din viu graiu, cit și prin o petiție ce Vau inminat cu acel prilej, Vă aduceau la cunoștință situațiunea ce li s'a creiat prin ultimele depozidări și Vă rugau să bine-voiiți a găsi acestei chestiuni o soluție dreaptă și echitabilă. Asigurările ce aji bine-voit a da acelei delegațiuni că Vă veți ocupa de aproape de chestiune, îndreptind toate nedreptățile ce s'ar fi făcut locuitorilor prin depozedările pronunțate pe baza unor tablonri întocmite de șefii ocoalelor silvice din acele vremuri, — s'au răspândit imediat, din comună în comună și din om în om, aducind liniște în spiritele îngrijorate. De atunci încoace chestiunea depozedărilor din Dobrogea a fost

studiată cu multă stăruință, și din acest studiu V-ați putut încredința că foștii șefi ai ocoalelor silvice au procedat cu ușurătate la întocmirea tablourilor celor cari urmau să fie depozitați, necunoscind starea de fapt și nesocotind starea de drept în o atit de însemnată chestiune. Sintem încredințați, Domnule Ministru, că D-Voastră inși-Vă aveți astă-zi convingerea că *plingerile locuitorilor din acest județ erau întemeiate,— și această credință ne vine din înțeleptele, dreptele și echitabilele măsuri ce ați bine-voit a lua, reparind în cea mai mare parte răul ce s'a făcut și impunind în chip definitiv respectul dreptului de proprietate ale fie-căruia. Am putea zice chiar că criza prin care a trecut proprietatea dobrogeană a avut și partea ei bună, căci a limpezit o materie ce nu era bine cunoscută pînă acum și a așezat pe baze solide un drept, care în multe privințe era încă precar. Prefacerile urmate de 20 ani incoace în această chestie a proprietății a fost studiate cu competență, pînă în cele mai mici detalii : chipul cum se stăpânește astă-zi solul dobrogean a fost de asemenea studiat, clasificindu-se pe categorii diferitele nuanțe ale acestei stăpîniri ; nici o muncă nu s'a cruțat pentru a se cunoaște tot adevărul într'o chestiune, în care tocmai prin cauza necunoașterii sale, din trecut se lăsase cîmp larg conjecturilor și interpretărilor. Și din această însemnată și meritorie muncă, dreptul de proprietate în Dobrogea a eșit clarificat și întărit—lucru pentru care dobrogenii Vă vor purta adincă recunoștință.*

Sint, însă, Domnule Ministru, două categorii de proprietari dobrogeni, a căror pozițiune pare mai dificilă și despre cari ne permitem a spune cite-va cuvinte în această petiție-memoriu. Acele categorii sint : *intîia*, a proprietarilor cari au luat mai multe loturi

mici pe nume streine sau fictive, și *a doua* acea a detentorilor de loturi pe baza unor acte de antichreză autentice, emanind de la proprietarii lor nominali.

Vi s'a mai adus la cunoștință, totuși Vă rugăm a îngădui să Vă reedităm și noi împrejurările în care au luat naștere aceste două categorii de proprietăți și detențiuni de terenuri în Dobrogea.

În momentul anexării ei la Țara-mumă, Dobrogea în urma războiului, era ca și pustie, iar proprietatea dobrogeană cu desăvîrșire depreciată. O înaltă procurare de ordine economică și națională a făcut pe guvernul țarei din acele timpuri să încurajeze repopularea Dobrogei, de preferință cu elemente muncitoare românești, în care, scop, prin legea pentru regularea proprietății imobiliare, s'a recunoscut nu numai românilor din Regat, ci și rominilor de pretutindene dreptul de a dobîndi aicea proprietăți imobiliare. Un însemnat număr de romini, cari locuiau în Basarabia, în Transilvania, în Banat și în alte provincii romine, s'au strămutat atunci în Dobrogea cu tot avutul lor, bucurindu-se de deosebite favoruri înlesniri de vamă și de transport din partea guvernului romin. Ajunși în Dobrogea, ei au avut de la început oare-care decepții, tocmai din cauza că chestiunea proprietății nu era încă regulată și parcelările întirziau ; au avut și pagube materiale, din cauza neaclimatizării de odată a vitelor [în această nouă regiune și lipsei de precauțiuni din partea proprietarilor nepreveniți. Numai insistențelor guvernului central prin diferitele sale organe, se datorește stăruința lor mai departe în Dobrogea și abandonarea hotărîrii ce luaseră de a se reintoarce la vechile lor căminuri. Aceste stăruințe au fost bune și pornite dintr'un sentiment de luminat patriotism ; de asemenea

bună și folositoare țării a fost stăruința românilor în Dobrogea; De unde la 1880 aveam, în această provincie, numai 43.761 români dintr'o populațiune totală de 439.671 locuitori, peste 20 de ani, la 1900, dintr'o populațiune totală de 258.525 locuitori, numărul românilor s'a urcat la 419.562, iar astăzi proporția elementului românesc față de celelalte elemente conlocuitoare în Dobrogea este cu mult mare datorită atit sporului normal al nașterilor asupra deceselor, cât și patrioticei măsuri de care numele D-Voastră, Domnule Ministru, va rămânea legal, de se așeza improprietărind în Dobrogea familiile veteranilor din războiul independenței, lipsite de pământ. Mulțumită acestor împrejurări și acestor înțelepte măsuri, provincia trasdanubiană a Regatului a luat și ia pe zi ce merge o fizionomie tot mai mult românească.

Am pomenit mai sus câte-va neplăceri și pagube ce au avut să sufere românii veniți în Dobrogea cu tot ajutorul lor, avut consistând mai ales din vite; vom adăoga încă una din acele neplăceri, cari este sursa situațiunei precare de astăzi a proprietăței multora dintre noi.

Când s'a început parcelările, Ministerul de Domenii a prins de veste că mulți cetățeni din București, cari nici plugari, nici crescători de vite nu erau și care nici intenție nu aveau de a se stabili în Dobrogea, își înjghebau adevărate domenii în această parte de țară, cu simple petiții, prin care cereau loturi mari pe numele lor și a diferite persoane interpuse, cari le făceau apoi vânzătoare acele loturi imediat după ce li se recunoșteau și după ce le erau parcelate. Voină a pune capăt acestui abuz și a se continua parcelarea în spiritul legii, Ministerul a luat decizi-

unea de a nu se parcela pe viitor decât loturi mici de câte 10 hectare. Măsura, firește, era bună, întru cât asigura fie cărui plugar posibilitatea de a dobândi un petic de pământ, era, — însă ertați-ne, Domnule Ministru, a o spune, — excesivă, pentru că nu finca seamă de starea de fapt a locuitorilor și voină să remedieze la un vădit neajuns, provoaca un altul aproape tot atât de mare.

Intrădeavăr, când s'a luat acea măsură nu se făcuseră parcelări decât în plasa Mangalia și Constanța; dar o sumă de mari crescători de vite și plugari erau stabiliți de mai înainte în celelalte plăși ale județului, unde își făcuseră țările și locuințe, unde ceruseră din timp să li se dea pământ și unde ei așteptau cu nerăbdare comisiunea de parcelare, ca să le delimiteze pământurile după cererile lor aprobate. În urma menționatei deciziuni ministeriale, comisiunea de parcelare nu mai putea parcela decât loturi mici de câte zece hectare. Dar ce putea face cu zece hectare de pământ marii crescători de vite, cari aveau mii de oi și sute de capete de vite mari?

Pentru convingerea D-voastră, Domnule Ministru, că aceasta era situațiunea, dăm aci, sub titlul de exemplu, după statistica oficială a anului 1885—86 întocmită din ordinul Ministerului de Domenii, pentru perceperea taxei de pășunat, câte-va nume proprii de crescători de vite numai din plasa Medgidia, arătând și capetele de vite mici și mari ce aveau fiecare din ei în acel an, — adică tocmai în anul când s'au făcut parcelările:

Sau Vidrighin	avea	1666	vite	mici	și	29	vite	mari.
B-cu Lupin	»	2664	»	»	»	124	»	»
George Golea	»	2254	»	»	»	224	»	»

<i>Nec. și D. Șteflea</i>	»	2420	»	»	»	76 vite mari.
<i>Niță și Gh. Sassu</i>	»	3047	»	»	»	79 » »
<i>Ion Șteflea Bătrânu</i>	»	4203	»	»	»	141 » »
<i>Voicu Moșoi</i>	»	5183	»	»	»	115 » »
<i>Ion Moșoi</i>	»	3330	»	»	»	92 » »
<i>Necolai N. Gologan</i>	»	3684	»	»	»	177 » »
<i>Ion Cazacu</i>	»	1763	»	»	»	16 » »
<i>Iou Coman</i>	»	1866	»	»	»	9 » »
<i>Dumitru Ilu</i>	»	1271	»	»	»	49 » »
<i>Gheorghe Boroș</i>	»	2020	»	»	»	34 » »
<i>Ion Gurgău</i>	»	1891	»	»	»	12 » »
<i>Petru Vines</i>	»	1593	»	»	»	12 » »
<i>Nec. Manolescu</i>	»	3700	»	»	»	89 » »

Am putea înmulți exemplele, citând nume de mari crescători de vite din cele lalte plăși ale județului, dar noi nu ne-am propus de cât a învedera alegațiunea noastră, că adică, în momentul parcelării, mai cu seamă în plășile Medjidia și Hârșova din județul Constanța, se găseau crescători de vite și plugari așezați de mai înainte, cu turme mari de oi, cu cirezii de vaci și boi și cu herghelii de cai, pe care evident nu le-ar fi putut pășuna pe întinderea de zece hectare ce le mai era permis atunci să cumpere, și pe care întindere de pământ ar fi trebuit să facă și plugăria necesară pentru îndăstularea trebuințelor familiilor lor numeroase și oamenilor lor de serviciu.

Acești mari crescători de vite s'au plâns, negreșit, Ministerului de Domenii de nedreptatea ce li se făcea și care nedreptate, pe lângă celelalte decepții și pagube ce au avut de îndurat, iar fi silit să părăsească Dobrogea, ridicându-și turmele, cirezile și hergheliile, — împuținate cum erau de epizotiile ce le decimasera, — și să se ducă în altă parte.

D-I Ministru de Domenii din acele vremuri, defunctul Anastasie Stolojean, față de plângerile primite și în dorința de a nu sili acest bun element românesc, stabilit în Dobrogea cu averi considerabile, să emigreze, a venit, D-sa, însuși, în județul Constanța și s'a convins de temeinicia arățărilor făcute Ministerului. Nu știm pentru care motive D-sa n'a revocat deciziunea ministerială de a nu se mai da loturi mari; fapt este că, atât în orașul Medgidia, în localul conacului, unde azi e suprefectura, cât și în comuna Caramurat, unde un însemnat număr de mari crescători de vite și plugari se adunaseră, D-sa i-a sfătuit să facă cereri Ministerului pe nume de rude servitori etc., pentru atâtea loturi mici de câte aveau nevoie. Încrezători, suplicanții au urmat sfatul D-lui Ministru, mulțumiți că D-sa a găsit această soluție pentru a-i scoate din impas, fără ași închipui un singur moment că într'un asemenea aranjament ar fi vre-o abatere de la lege, care să-i expună în viitor la neplăcerile la care i-a expus. Ordine verbale, în consecință, au fost date autorităților administrative, cari au legalizat cererile astfel făcute, certificând că persoanele ce figurau în ele erau plugarii stabiliți în comunele respective, lucru în fond neexat, dar admis și ordonat a se face, ca o necesitate formală; — D-I General Barozzi, prezidentul comisiunei de parcelare, a primit îndrumări în aceiași direcție, de care la rândul d-sale, lea comunicat d-lor ingineri parcelatori, cu recomandațiunea ca nu cum-va să facă dificultăți acelor mari crescători de vite și plugari cari aveau admise, ci să le măsoare, să le delimiteze și să le însemneze pe teren pământul din toate cererile într'un singur lot.

Ce s'a făcut de aci înainte? Foarte simplu: Oa-

menii au făcut atâtea cereri pentru loturi de câte 10 hectare până și-au complectat întinderea de pământ ce le trebuia; autoritatea administrativă, conform ordinului primit, a legalizat acele cereri, prezentate de către unul și același locuitor pe diferite nume, une-ori reale, altele fictive, certificând existența și stabilirea persoanelor din cereri în comunele respective unde cererile se legalizau; cererile au fost apoi încuviințate de minister, cu bună știință că persoanele ce figurau nominal în ele n'au cerut pământ și une-ori nici nu sunt persoane existente; membrii comisiunii de parcelare, inițiați și dâșii în acest aranjament, au procedat la delimitare, măsurând pe teren numai poligonul format de totalitatea loturilor mici, cerute de una și aceeași persoană pe diferite nume, nu însă și loturile mici cari alcătuiau poligonul și care în planuri au fost totuși însemnate prin linii, nenumerotate și individualizate, la întâmplare, fără nici o regulă și fără nici o preocupare, ca o simplă chestie de exactitate tehnică în lucrarea ce se executa; agenții fiscali, puși și ei în curent cu starea reală de lucruri, au debitat prin roluri pe adevărații proprietari, cari ceruseră pământurile și cari fuseseră puși în posesiune de fapt, iar nu persoanele, reale și fictive, ce figurau numai cu numele în tabele și planuri.

Cum vedeți, domnule ministru, aceasta a fost o stare generală, iar nu un abuz întâmplător, în Dobrogea. Nu un singur locuitor în asemenea condiții a cerut loturi pe nume străine, ori fictive; nu un singur primar a legalizat cererile unor persoane ce nu i se înfașisau; nu o singură cerere și din eroare a fost încuviințată de minister; nu unui singur locuitor i s'a delimitat pământul în chipul cum arătam

mai sus; și nu unul singur a fost debitat prin roluri pentru întreaga sumă datorită ca rate de preț și foncieră pentru loturi ce nominal nu erau ale sale. A fost, din contra, cum am zis, o stare generală de lucruri, ce nu se poate explica nici prin eroare, nici prin abuz, și a căreia singură explicațiune stă tocmai în împrejurările mai sus expuse.

De sigur, procedarea recomandată acestor oameni n'a fost din cele mai regulate, — și era fatal ca ea să dea loc la tot felul de anomalii. Așa, de pildă s'a întâmplat ca târlele și întreaga gospodărie a unora din acești mari crescători de vite, înființate înainte de parcelare, să se găsească și astăzi după parcelare, în launtrul poligonului ce li s'a dat în posesiune, nu însă și pe parcela de zece hectare ce figurează în tablou și planuri pe numele lor, ci pe parcela uneia din persoanele străine ori fictive pentru care făcuseră cerere, și pe care a designat-o hazardul atunci când d-nii ingineri parcelatori și-au complectat lucrarea tehnică de cancelarie, însemnând cu linii pe plan diferitele parcele, numerotându-le și individualizându-le, după petiții.

Tot așa, când agenții fiscalului zoreau pe proprietarii reali, nu nominali, ai acelor loturi să-și achite datorită, unii din ei, în anii de criză, găsindu-se strimțorați, și-au închipuit că vor fi scutiți de urmărire, dacă vor stărui să fie urmăriți proprietari nominali ai parcelelor și au făcut cereri formale în acest sens, cereri care, însă, le-au fost respinse, cu drept cuvânt, de minister, pe motivul că ministerul îi consideră ca proprietari, mai ales că unii dintre ei garantaseră chiar plata în petițiile prin care reclamau pământ pe nume fictive; — și ast-fel urmărirea au continuat și averea multora a fost vândută

pentru indestularea Statului de drepturile sale. Acum in urmă aceiași oameni vor să-și păstreze proprietățile, pe care le-au desfelenit, le-au muncit și le-au ridicat la valoare, — și atunci șefii ocoalelor silvice, funcționari ai ministerului, ca să se găsească în treabă, își însușesc ei chipul de a vedea al proprietarilor, născocit, cum am zis, în momente de strămtorare sub presiunea urmărilor fiscale, și pe care ministerul declarase că nu-l incuviințează, trecând pe tablourile de deposedare loturile mici luate de crescătorii de vite în condițiunile arătate mai sus, și mai lăfând și faima «ne-mai-pomenitelor fraude» și «dolului revoltător» ce s'ar fi întrebuințat cu ocazia vinderei și parcelării pământurilor Statului în Dobrogea.

Ast-fel, domnule ministru, opiniunile și procedurile în această chestie s'au schimbat neconținut, *pentru că la baza ei era și este încă până astăzi o neregulă de formă*; iar aceste neconținute schimbări de opinie și de procedare ne-au fost cum nu se poate mai păgubitoare. Ori cât de mult, însă, am fi fost contrariați de rigoarea ultimelor măsuri, nu ne vom ascunde bucuria ce simțim, când vedem că chestiunea se găsește pe mâini destoinice și e în ajunul de a primi o definitivă rezolvare.

În această privință ne permitem, Domnule Ministru, a ne referi la umila propunere ce respectuos V'am făcut prin petițiunea înmănată acum doi ani la Constanța, rugându-Vă să bine-voiți a incuviința soluțiunea ce propuneam acolo, și anume ca să se declare loturi mari, pe numele actualilor proprietari precari, loturile mici cumpărate de la Stat de către mării crescători de vite veniți în Dobrogea în condițiunile arătate mai sus, transformându-se o stare de fapt într'o stare

legală și făcând ca un act de toleranță să ia caracterul unui act de legalitate.

În privința terenurilor cari se stăpănesc cu contracte pe termene lungi sau cu acte de antichreză de la proprietarii lor nominali, avem de spus că aceiași lipsă de pământ pentru trebuințele gospodăriilor lor au îndemnat pe unii dintre locuitorii dobrogeni să-și asigure folosința, — în realitate proprietatea, — acelor terenuri. A fost, într'adevăr, o epocă când elementul românesc venea de pretutindeni și cu gând de sta-tornicie în această provincie, pe care vechiul element autocton o părăsea hotărât de a nu se mai întoarce, — cu toată neasemănata blândețe de moravuri și echitate de proceduri introduse în administrație odată cu dominațiunea română. Cei cari plecau aveau nevoie de bani și ar fi vândut bucuroși proprietățile lor, care de altmintrelea nu-i costa nimic. Cei cari rămăneau aveau, din contra, nevoie de pământ și ar fi oferit oricât de mult, numai să dobândească atâta cât le mai trebuia, în apropiere de pământul pe care îl aveau deja, mai cu seamă că de la Stat nu mai puteau cumpăra, parcelările fiind terminate și pe cele mai multe locuri Statul ne mai având pământ de vânzare. Dacă totuși actele schimbate între părți nu sânt acte de vânzare, cauza este că legea nu incuviința vânzarea unor asemenea terenuri; din conținutul lor, însă, se vede lămurit că intențiunea părților contractante a fost să facă o vindere-cumpărare, eludând legea; de aceia mai toate contractele de arendare și mai toate actele de antichreză coprind în ele și o procură, prin care proprietarul ori debitorul autoriză pe arendaș ori creditor să instrăineze pământul arendat ori dat în folosință — «îndată ce legea va permite».

Ar fi o distincțiune de făcut între acești vânzători

cu diferite acte deghizate, după cum în momentul de față ei se găsesc sau nu în țară.

Pentru acei cari se găsesc în țară, fie că n'au părăsit-o nici odată,—dacă vor fi și de aceștia,—fie că s'au reintors, după ce și-au căutat zadarnic norocul în alte părți, Ministerul ar face poate un act de umanitate, hotărînd să-i repună în stăpînirea pămînturilor lor, chiar dacă ei ar trebui să restituie actualilor delentori partea aferentă din prețul arendei pentru timpul cât aceștia mai au dreptul de a folosi terenul, potrivit cu actele întocmite.

Pentru acei însă cari și-au arendat pămînturile, sau le-a trecut în folosința altora cu acte de antichreză și apoi au părăsit țara pentru a nu se mai întoarce nici pînă astăzi, credem că Ministerul ar face bine să-i declare definitiv deposedați, iar pămînturile lor să fie vindute de către Stat acelor cari le-au stăpînit de fapt pînă acum și cari au fost în realitate adevărații cumpărători.

Statul român nu are, desigur, nici un interes ca solul țării să fie stăpînit, fie și numai nominal, de către oameni cari s'au mutat în altă parte fără intenție de a se mai reîntoarce, cari sint astăzi toți supușii unui alt Stat și cari, în cea mai mare parte, poate nici nu mai sint în viață; în schimb Statul român are un înalt interes național și un însemnat interes economic de a întemeia în Dobrogea o proprietate mijlocie necesară din toate punctele de vedere prosperității morale și materiale a acestei provincii.

Ați luat, Domnule Ministru, în mâinile D-Voastră chestiunea proprietății dobrogene. Ea n'a fost ușoară intru cit împrejurările excepționale și timpul au complicat-o și intru cit interesele Statului veneau prea

mult în atingere cu interesele particularilor. Am avut poate de suferit din această criză prin care am trecut, dar Vă mărturisim din nou că sintem mulțumiți de cele întîmplate, pentru că acum chestiunea e bine îndrumată, pentru că ea se găsește în mîini destoinice și pentru că în curînd vom avea rezolvarea și tranșarea ei definitivă. Sintem siguri că rezolvarea acestei veți face-o așa ca interesele Statului să nu sufere, iar cele particulare să primească o dreaptă și echitabilă soluție.

Ne-am permis, totuși a expune în această petiție memoriu câteva idei și a formula câte-va soluții în privința celor două categorii de stăpînire imobiliară din Dobrogea, — de sigur cele care prezintă mari dificultăți. Aceasta am făcut-o în urma unor consfătuiri, la care au luat parte un număr de proprietari din Dobrogea. Din a lor însărcinare ne luăm permisiunea de a vi le aduce la cunoștință, rugându-vă în chipul cel mai respectos să bine-voiți a le avea în vedere atunci când vă veți pronunța asupra acestei chestiuni, care pe noi ne interesează atît de mult.

Bine-voiți, Vă rugăm, Domnule ministru, a primi expresiunea profundului nostru respect.

Din nefericire de ani de zile această chestiune a «Fictivelor» stă în cartoanele Ministerului neresolvită; suferințele celor năpăstuiți nu mișcă pe nimeni, cu toate că lucrările din 1904 conțin unica soluțiune, pe care guvernul național-liberal din acel timp, era pe cale să o admită, spre asigurarea liniștei și propășirii în această provincie.

ANEXA C

Drept aceia reproduc în liniamente generale, soluțiunea despre care am vorbit cunoscută Ministerului *prin raportul No. 14.675 din 22 Noembrie 1904.*

„Lucrările întreprinse de Ad-ția Domeniilor din Dobrogea pentru limpezirea titlurilor de proprietate și stabilirea variatelor feluri de posesiune a proprietății rurale în această provincie s'au executat în 52 sate atât în Județul Constanța cât și în Jud. Tulcea.

«Pentru desăvârșirea acestor lucruri cari conduc la regularea proprietății în Dobrogea, rămâne a se hotărâ asupra ținurilor luate la improprietărire pe nume fictive precum și asupra acelor proprietăți rurale loturi *inalienabile* care se terțe de toate persoane în virtutea unor contracte de arendare pe termen de 30 ani ; cari prin felul redactării lor formează un act complex, conținând în acelaș timp un mandat și un contract de antichrisă. Această arendare a unor loturi inalienabile a căror titulari sunt emigrați, constituie o vânzare deghizată, prohibită de art. 125 din Consituție.

«În temeiul art. 10 din legea funciară a Dobrogei, succesiunea unor atari emigrați se cuvine Statului, deci aceste loturi, deținute în virtutea unor asemenea contracte, trebuie să reintre în patrimoniu Statului.

«Posesorii loturilor luate pe nume inexistente, animale, copii ne născuți sau luate pe nume de persoane care în momentul improprietăririi nu se găseau în Țara Românească fiind stabiliți în Trausilvania, deci cari nu întrunesc condițiunile art. 2 din legea funciară a Dobrogei; de asemenea trebuie să fie deposedate, întru cât pentru asemenea improprietăriți nu poate exista titlu valabil de proprietate.

«Posesori și deținători acestor pământuri recunosc ilegalitatea stăpânirii lor și cer ca potrivit dispozițiunilor legii din 3 Aprilie 1882, aceste loturi mici să se camaseze și formându-se loturi mari să li se vândă pentru dobândirea unui titlu legal de proprietate.

«În vedere că mulți dintre acești posesori și deținători sau intemeiat gospodari mari pe aceste pământuri, introducând o bună agricultură sau economie de vite.

«În vedere că ratele de răscumpărare a acestor loturi au fost în chip regulat plătite către stat, iar posesiunea de fapt a fost pacnică și de ani de zile.

«Considerând că dacă ar urma ca toate aceste pământuri să fie luate definitiv la stat, atunci s'ar aduce grave prejudicii materiale acestor oameni care au stăpânit și au făcut toate sacrificiile pentru aceste pământuri socotindu-se drept buni proprietari.

«Considerând că acești posesori cer a se conforma de astă dată dispozițiunilor legii pentru regularizarea proprietății în Dobrogea și în vedere că art. 27 din din menționata lege permite a se vinde pământ în Dobrogea dela 10—100 hectare:

«Pentru aceste motive, propunem ca Ad-ția noastră să procedeze în chip definitiv la deposedarea acestor loturi și în urma cercetărilor făcute pentru fiecare caz în parte din aceste deposedări, să se hotărască de Minister

că pentru acei poseeori și deținători care au intemeiat gospodări importante, și au fost de bună credință, jăcând apreciable sacrificii materiale, sau cari au absolută nevoie de aceste pământuri, să se comaseze loturile luate în aceste condițiuni ilegale și să li se vândă ca loturi mari, potrivit art. 27 și 28 din legea funciară a Dobrogei.

«Această soluțiune era dreaptă și reieșea din firea tuturor împrejurărilor în cari s'au făcut acele vânzări, revărsând ast-fel pacea și binele peste populațiunea această românească, care se sacrificase, descalicând în Dobrogea».

ANEXA D

Republica Populară Română
București, Căminul de Stat nr. 1

D. C. I. Stoicescu, Ministrul Domeniilor din vremuri, aprobă acest raport, dispunând ca această importantă rezoluțiune să fie supusă și Consiliului de Miniștri pe următoarele motive :

După anexarea Dobrogei la Țara-Mumă, un mare număr de români transilvăneni și basarabeni, au pornit de la vetrele lor cu avutul și numeroasele lor turme de vite și s'au statornicit în cuprinsul Dobrogei.

Această stabilire a avut o mare însemnătate, atât pentru propășirea economică a Dobrogei, cât, mai cu osebire, pentru întemeierea românismului în această parte a Țării.

Nu mult timp după această așezare a românilor, comisiunea de Parcelare a Dobrogei, a procedat la împroprietărirea lor, dând câte 10 hectare pentru fie-care cap de familie potrivit art. 2 combinat cu art. 26 din legea pentru regularea proprietății imobiliare în Dobrogea.

Aceste 10 hectare au fost cu desăvârșire neîndeplăcite pentru stabilirea lor și întreținerea gospodării întemeiată cu turmele de oi și herghelile de cai cu cari trecuseră în Dobrogea; încât cu ocaziunea

parcelării de la 1886, ei au cumpărat de la stat și alte suprafețe de pământ peste cele 10 h. pe nume de persoane streine, de multe ori chiar inexistente sau prin contracte de arendare pe termen de 30 ani loturi de 10 h. a căror titulari sunt actualmente emigrați.

De atunci până astăzi au stăpânit liniștiți aceste pământuri, plătind regulat către stat, ratele de răscumpărare; statornicindu-se definitiv și întemeind frumoase și mari gospodării de care sunt legați cu sufletul și întreg avutul lor.

Ad-ția Domeniilor din Dobrogea, procedând la verificarea titlurilor de proprietate, a găsit posesiunea acestor pământuri, cu totul în afară din lege; atât pentru loturile cumpărate pe nume de persoane streine cari nici odată nu au fost în localitate, sau pe nume de persoane inexistente; cât și pentru loturile inalienabile cari se dețin pe temeiul de contracte de arendare pe 30 ani.

Pentru că această situațiune, nu poate să dureze intru cât acești locuitori, nu au un titlu legal de proprietari și pentru a concilia starea lor economică destul de înfloritoare cu dispozițiunile legii din 3 Aprilie 1882; propunem ca toate aceste suprafețe cumpărate sau stăpânite după cum am arătat și cari trec peste 10 h. să intre în patrimoniul Statului și să se comaseze, pentru a se vinde actualilor posesori potrivit dispozițiunilor art. 27 din legea funciară a Dobrogei care zice:

Art 27.—«Celelalte pământuri se vor putea vinde în loturi dela 10 până la 1000 hectare».

Dacă prin comasare rezultă suprafețe mai mari de cât până la 100 hectare, atunci pentru prisosul dela

100 hectare în sus, se va urma a se vinde potrivit dispozițiunilor art. 28 care zice:

Art. 28.—«Prețul vânzării va va fi 90 lei hectarul care se va plăti în 20 ani, câte 4 lei și 50 bani pe an, iar plătindu-se integral înainte, prețul va fi de 80 lei.

Pentru loturile mai mari de una sută hectare, se va ține licitațiuni, începându-se concurența dela 80 lei hectarul».

Plata ratelor de răscumpărarea făcută până acum, se compensează prin uzufructul avut dela aceste pământuri, urmând în viitor a se plăti în conformitate cu art. 28 menționat.

Aceste cercetări, comasări și ținerea licitațiunilor se vor executa de Administrațiunea Domeniilor din Dobrogea, supuindu-se rezultatul Ministerului, pentru fiecare cas în parte.

Partidul Conservator a împărtășit acest chip de vedere; dar ce s'a mai făcut de atunci? Care este rezultatul azi? Să se dovedească tuturor că părinteasca sollicitudine și perpetua grijă ce M. S. Regele Nostru, a dovedit totdeauna Dobrogenilor, au fost înfăptuite, că plângerile acestor oameni sunt ascultate, suferințele lor alinate??!

Este bine ca acum totul să se știe!?

Căci cum va fi cu puțință aleăturierea noului sistem electoral în Dobrogea, și întemeiat pe o proprietate nesigură și în mijlocul unei populațiuni vecinic în agitații, mai cu osebite dela 1906 incoace.

Soluțiuni drepte și pacifice există, nu se cere de cât aplicarea lor, iar dobrogenii vor

saluta cu acelaș entuziasm și devotament această mare operă, pe care partidul național liberal, trebuie să o indeplinească, gândindu-se că soluțiunile economice au, dacă nu mai mult, dar cel puțin, aceeași valoare ca și soluțiunile politice.

§ II

Soluțiunea

De sigur că guvernul actual în vederea lucrărilor pentru Dobrogea, va numi o comisiune (tradiționalele comisiuni!) pe care o va însărcina cu multe minunate lucrări, pentru ca rezultatul să fie mai dinainte hotărât.

Drept accia socotesc că, dacă în multe alte cestiuni, putem dovedi nesiguranță, în această împrejurare se impune să ne ridicăm deasupra tuturor resentimentelor, căci dacă voim ca Dobrogea să fie pe vecie a României, unită și tare prin dragostea și dreptatea ce i se face, înainte de orice, să ne silim ca în aceste istorice momente, să dovedim populațiunei din Dobrogea, cea mai frățescă dragoste și îngrijire: **Să știm precis și fără părtinire ce este azi în această provincie; Ce s'a făcut până acum; Cari sunt erorile și nedreptățile; Ce trebuie să facem.**

La această operă națională și pur românească să participe toate partidele, toți bunii români cari doresc și voesc ca, în vechea țară a lui Mircea cel Bătrân și Ștefan Cel Mare, să avem pe vecie înfiptă o populațiune mândră de origina sa, plină de vigoare, recunoscătoare, devotată

și neadormită sentinelă a viitorului mare ce se cuvine unui popor viguros, cum este poporul român.

Nu mă indoesc că, toți bărbații politici vor lucra cu râvnă pentru acest scop; iar pentru ca lucrările să nu se eternizeze, membrii acestei comisiuni să fie numai dintre membrii Parlamentului, cari în curând va avea, să se rostască asupra multor cestiuni cari privesc viitorul acestei provincii.

Parlamentul țarei trebuie să cunoască Dobrogea, nu după cele ce se vor spune de ministrul de resort întemeiat la rândul său, pe vre un raport făcut în pripă și trandafiriu a vre unui X; ci în deplină cunoștință de cauză, cu dosarele și lucrările în mână, cutreerând această provincie, la fața locului, numai așa se va ști purul adevăr; altfel va fi o formă de protocol parlamentar, trecându-se la ordinea zilei în deplină mulțumire de ambele părți.

Nu, azi trebuie ca Țara Românească să știe totul despre Dobrogea, din această cestiune, să nu se mai facă mister, căci numai această dreaptă cunoștință, ne va face să dăm o mare și înaltă îndreptare, acestei frumoase provincii.

Proprietatea rurală sub toate manifestațiunile sale; vestitele vacușuri, cari sunt o noadă comedie turcească se vor vedea ce sunt și spercă odată ce se vor cunoaște, vom scăpa de un tribut umilitor către Imperiul otoman, mai ales acum, când și acolo dreapta judecată a triumfat și putrigaiul trecutului a dispărut. Deposedările; Improprietărirea veteranilor, starea lor, felul populațiunilor; starea românismului, etc.

etc... Totul și toate se vor ști și dovedi așa cum sunt, iar înțelepciunea și patriotismul celor chemați a hotărâ de viitorul Dobrogei, vor trage noui și luminoase linii pentru asigurarea proprietății care trebuie respectată cu sfințenie și întărirea românismului în această frumoasă provincie; piatră nestemată în Coroana României; cu atât mai scump, cu cât, este vecinică amintitoare blândă a pierderii Basarabiei!!

Capitolul V

Nu este nevoie de Constituantă

La începutul acestei lucrări sub *Cap. Legea organică din 9 Martie 1880*, care este prima constituție a Dobrogei, există art. 3 al. II și III cu următorul cuprins:

Al. II) „**O lege specială va determina condițiunile cu care ei** (locuitorii din 11 Aprilie 1887) **vor putea exercita drepturile lor politice și cumpăra imobile rurale în România propriu zisă**“.

Al. III) „**O altă lege va statua despre reprezentațiunea locuitorilor Dobrogei în Parlamentul român**“.

Este suficient a se citi aceste două texte de lege din Constituția Dobrogei, spre a răspunde fără nici un înconjur că nu este nevoie de Constituantă; de oare-ce prin lege specială ordinară se pot acorda aceste drepturi politice.

Dar în această privință avem un text constituțional, anume dispozițiunile art. 133 din Constituție. Tit. VIII care zice: **Dispozițiunile acestei Constituțiuni se vor putea aplica**

prin legi speciale și în partea României de peste Dunăre.

Deci, tot ce se vede cuprins în Constituția Țării în cazul de față — drepturile politice, — se pot estinde prin legi speciale și în Dobrogea, chiar dacă în legea organică din 1880 nu ar fi sub art. 3 al II și al. I.I.

Atât de evidentă este această cestiune, că însuși guvernul țării a hotărât acordarea drepturilor politice, fără a se fi pus cestiunea unei Constituante.

Partea grea este aplicațiunea în fapt a acestor principii constituționale, de oare-ce există dela început o nepotrivire între art. 133 din constituție și legea organică și legea funciară a Dobrogei.

După art. 133 din Constituție este clar că, acordarea drepturilor politice în Dobrogea, trebuie făcută dupe aceleași norme și condițiuni ca și în restul Țării.

În Țara Românească exercițiul drepturilor politice este în strânsă legătură cu dreptul de a dobândi imobile rurale; astfel că, cine are acest drept, poate exercita și drepturi politice, sau viceversa; în cât acest exercițiu al drepturilor politice 'l au: 1) Românii, 2) Români de origine prin recunoaștere, și 3) Românii prin naturalizare.

Urmează dar că această extensiune de drepturi politice în Dobrogea se cuprindă în prima linie pe cei indicați și atunci marea cestiune:

Ce facem cu cetățenii otomani (turcii) !?

Ce facem cu raialele? prevăzute de art. 3 legea organică din 9 Martie 1880.

Ce facem cu transilvănenii (moeanii) macedonenii basarabenii, și băneșenii?

Ce facem cu acei locuitori stabiliți în Dobrogea la promulgarea legii funciare din 3 Aprilie 1882, prevăzuți de art 2 din această lege?

Îată atâtea mari greutăți ce trebuie rezolvate cu Constituțiunea în mână; de oare-ce între o lege ordinară, care ar fi în contradicție cu Constituția, se urmează, aceia ce se edictează prin pactul fundamental al tuturor legilor, dupe Constituție.

În cea-ce privește pe românii de origine, ca: transilvănenii, băneșenii, bucovinenii și macedonenii stabiliți în Dobrogea, pentru a-i abilita, să poată exercita drepturi politice și să cumpere imobile rurale în România este nevoie, a se îndeplini strict art. 9 din Constituție care zice:

Art. 9: «Românul din ori-ce stat, fără privire către locul nașterii sale, dovedind lăpădarea sa de protecțiunea streină, poate dobândi de îndată exercitarea drepturilor politice, prin un vot al Corpurilor Legiuitoare».

Parlamentul nostru va avea de lucru, vătând recunoașterea tuturor românilor din Dobrogea, cari sunt stabiliți acolo și au cumpărat imobile rurale în această provincie.

Aceasta este unica soluțiune legală pentru Românii de origine, aflați în Dobrogea.

§ I

Românii prin Anexare

Am văzut din cuprinsul art. 3 din Constituția Dobrogei, anul 1880 că:

„Toți locuitorii din Dobrogea cari, în ziua de 11 Aprilie 1877, erau cetățenii otomani devin și sunt cetățeni români“.

Această încetățenire s'a făcut prin încorporarea Dobrogei la Patria-Mumă, potrivit principiilor de drept internațional.

În această privință legiuitorul nostru din 1880, nu a bine-voit să se exprime în chip limpede, ce se poate înțelege: *prin locuitorii din Dobrogea, cari în ziua de 11 Aprilie 1877, erau cetățenii otomani?*

Acei cari domiciliau în Dobrogea!?

Acei cari s'a născuseră în această provincie??

Sau cei aduși d'ăiurea și stabiliți acolo??

Urmând principiilor de drept internațional asupra acestei mari chestiuni: Desnaționalisarea prin anexare; mai multe sisteme sunt în doctrină:

A) Domiciliul

Ori-ce supus, cetățean al statului cedent învins, care domiciliază în ziua anexării pe teritoriul desmembrat, aparține din acel moment naționalității statului cuceritor, cesionar.

De această opiniune citez pe André Weiss, De la Naționalité; Duranton VI; Demolombe VI; Aubry et Rou VI; Valette VI.

Această schimbare de patrie se întemeiază pe o indoită presumpție de voință:

Statul cuceritor vrea ca teritoriul său, să nu fie locuit de streini îndărătnici stăpânirii și vecinic visând amintirile trecutului, deci este indispensabil de a le acorda naționalitatea tuturor acelor, cari domiciliază pe solul anexat, ori-care ar fi religiuinea și neamul lor.

De altă parte, locuitorii domiciliați pe teritoriul anexat au numeroase interese, pe cari anexarea trebuie să le respecte și deci faptul că acești locuitori nu părăsesc teritoriul, manifestă voința că acceptă noua stare de lucruri creiată prin anexare; ast-fel că cel care a părăsit domiciliul său, părăsind și tot avutul, dovedește clar că nu poate primi o așa schimbare și deci acel locuitor nu poate fi considerat ca cetățean al statului cuceritor.

Acest sistem se poate aplica în Dobrogea pentru toți acei locuitori cari au emigrat cu începere de la 11 Aprilie 1877 până la aplicarea legii organice din 1880, deci tuturor acelorora, pentru cari Imperiul Otoman ne cere despăgubire de câte-va milioane, că și-ar fi abandonat proprietățile în Dobrogea, fără a fi siliți să emigreze, din contră, pentru cari Guvernul nostru din timpuri, a dovedit cea mai largă oblaudire, spre a-i decide să se reîntoarcă la căminele lor.

B) Origina

Acest sistem acordă naționalitatea statului cuceritor, tuturor cetățenilor statului cesionar, **născuți pe teritoriul anexării**

Motivul puternic pe care ființează acest sistem este că, singura legătură indestructibilă între om și pământul, cucerit, singurul legământ tare și persistent pentru a îndura ori-ce, este Nașterea pe acel pământ, *deci Origina.*

De această opiniune este *Laurent I și M. Brunet* într-o lucrare recentă «*Savoyards Alsaciens-Lorrains*».

C) Domiciliul sau Origina

Acest sistem este o conciliare a celor două opiniuni expuse mai sus, având avantajele și criticile ce intrunește fie-care sistem în parte.

D) **Domiciliul sau Origina**, dupe constituția politică a provinciei anexate.

Această opiniune este cunoscută sub numele de teoria celebrului profesor de la Facultatea de Drept din Paris d. Paul Cauwes care susține că trebuie aplicat sistemul domiciliului și al originii succesiv, și în ipoteze diferite.

a) Sistemul domiciliului să se aplice în caz când anexarea se face asupra unui teritoriu dependente de un Stat unitar. și

b) Sistemul originii, când teritoriul anexat face parte dintr'o țară divizată în fracțiuni distincte, având fie-care guvernământul său, cum ar fi un Stat federal.

De această opiniune este și *Cogordan.*

E) Domiciliul și Origina

Pentru ca Statul cuceritor să acorde naționalitatea sa, trebuie ca acei cetățenii să fie născuți și domiciliați pe teritoriul anexat.

De această opiniune este *De Folleville*

Din examinarea acestor opiniuni, dacă ținem seama de împrejurările în cari s'a făcut anexarea Dobrogei, legiuitorul pare a se fi raliat la sistemul domiciliului și al originii.

Drept aceia ziceam că stabilirea în chip exact a populațiunii aflătoare în Dobrogea, la 11 Aprilie 1877, este de mare importanță, pentru ca încetățenirea română să nu se acorde celor străini; dar, în ori-ce cas, socotesc că cei în drept, conducătorii de azi, aprobând ori-care sistem din cele expuse, prin minuțioase cerce-

tări din sat în sat, vor stabili pe acei locuitori care prin efectul legii, devin cetățenii români prin anexare.

Deci, **musulmanii** din Dobrogea, și **raialele**, sunt de drept cetățeni români și ca atare au deplinătatea exercițiului drepturilor politice, așa cum se va statua prin noua constituție.

Cestiunea este foarte grea pentru acea categorie de locuitorii prevăzuți de art. 2, aliniat. ultim din legea funciară din 1882.

„Cultivatorii stabiliți în Dobrogea la promulgarea legii de față, sunt considerați ca români și se bucură de același drept“.

Cine sunt acești cultivatorii stabiliți în Dobrogea la 3 Aprilie 1882??

Răspunsul nu poate fi de cât:

a) Dacă sunt musulmanii sau raialele cari erau în Dobrogea în ziua de 11 Aprilie 1877, ei sunt cetățenii români, egali cu cei din Regat, naturalizarea lor fiind operată prin anexarea Dobrogei;

b) Dacă sunt veniți în urma acestei date de 11 Aprilie 1877 și s'au stabilit ast-fel în diferitele părți, mai ales când au început parcelările cele miloase, atunci asemenea locuitorii sunt străini și nu pot exercita drepturile politice și nici nu pot cumpăra imobile rurale în România, de cât supunându-se art. 7 din Constituțiune, cerând naturalizarea.

Această cestiune este foarte gravă, mai ales că între art. 2 acest aliniat și art. 13 din legea organică din 1880, este o vădită contra-

zicere, intru cât art. 13 zice că au dreptul a cumpăra imobile în Dobrogea numai :

1) Locuitorii aflați în Dobrogea în ziua de 11 Aprilie 1877.

2) Români.

3) Acei îndrituiți prin art. 7 din Constituțiunea României.

Iar art. 2 din legea funciară, prin ce împrejurare nu se poate pricepe, cu mare ușurință, adaugă la cei de sus pe acești faimoși cultivatori, a căror origină este dubioasă și pentru cari trebuie mare grijă, a le înțelege rostul situațiunii lor în nomenclatura populațiunii din Dobrogea.

Desigur că în rezolvirea acestei mari cestiuni Țara Românească se va conduce de cele mai frumoase principii de drept internațional, imitând mai ales, ceiace Țările din Occident au efectuat în asemenea împrejurări, pentru ca dreptatea să domnească și să se știe, că oricare naționalitate pe teritoriul României, nu poate găsi decât egală îndreptățire, ca toți Români.

În această privință se găsesc prețioase învățăminte și patriotice soluțiuni în cartea, «*De la naturalisation des indigènes musulmans de l'Algérie*» de L. Hamel și **Rapport de M. Delangle au Sénat.**

Capitolul VI

Colegiul Unic.

Ori-cari ar fi soluțiunile ce se vor da, prin noua lege electorală a Dobrogei, asupra condițiunilor de exercitarea drepturilor politice și

fixarea numărului reprezentanților, partea care interesează destinele Dobrogei este: Care sistem electoral ar fi prielnic și cerut de împrejurările de fapt, în care se află această provincie actualmente, din punctul de vedere al populației?

Dela început m'am pronunțat pentru colegiu unic, ceiace ar părea curios multora, de această bruscă trecere, dela inexistența drepturilor politice la un înaintat sistem electoral democrat, cum este Colegiul Unic.

Pentru mine unul, consider în principiu că reforma electorală, prin introducerea colegiului unic, este un pas înainte făcut de bună voie spre realizarea idealului constituțional cuprins în art. 31: *Toate puterile Statului emană dela Națiune.*

Este necontestat, că evoluțiunea tutaror popoarelor civilizate merge către țelul, ca Națiunea în toată întregimea sa, să fie chemată la viață publică, pentru ca să devină o realitate acest principiu constituțional.

Starea de azi și-a trăit viața sa, socotesc că nimeni nu crede că reprezentarea noastră națională, așa cum este alcătuită, ar fi expresiunea poporului român. Articolul 38 din constituție, este o ficțiune; drept aceia cred că poporul român, numai poate îndura la nesfârșit înlăturarea dela viața publică.

Mergem de altfel cu pași repezi spre acest sfârșit, fără voia multora și în contra voinței tuturorora, votul universal va trece în organizațiunea noastră electorală, cu toate obiecțiunile

de principii și chiar de experiență, ce i s'au adus și se va mai prezenta în viitor.

În alcătuirile sociale contimporane, sunt idei cari nu pot fi împedicate de nici o putere omenească în evoluțiunea lor, printre ele votul universal ține locul de frunte; în cât viitorul va zidi temelii statornice României de se va pricepe rostul vremurilor; iar întemeetorii acestui viitor vor fi acei vrednici români cari nu vor depărta poporul din orbita acestei evoluțiuni ci încetul cu încetul, toți acei, cari pricep această schimbare să lucreze la pregătirea maselor acestui popor prin instrucțiune și înălțare economică, pentru ca prin înțelepciune și vrednic patriotism, să'l conducă către acest ideal, care nu este o iluziune, ci dogmă socială, ce ca mâine va fi o realitate.

Până atunci zic, trebuie multă râvnă și sacrificii dovedite și depuse din partea claselor conducătoare, ca acest popor care alcătuește fundamentul social al României, să fie înălțat din toropeala și ignoranța în care trăește azi, la conștiința menirii sale.

În Tara noastră reînnoirea vieții publice, azi atât de sărăcită, nu se va face decât de jos în sus; este cred stabilit că salvarea mult așteptată, nu mai poate veni dela D-zeu, poporul deci trebuie chemat cu vigoare la deplină viațuire, iar fii săi sprijiniți, ca ziua de mâine să ne afle bine pregătiți.

Cei cari vor înțelege murmurul surd al poporului român, care ese ca din pământ, vor

preveni mari nenorociri, și lor cu drept, li se va putea zice: mântuitorii neamului.

Astfel fiind, cu dreptate glăsuiesc când susțin că, în Dobrogea dintr'un indoit punct de vedere, colegiul unic este cea mai nemerită soluțiune electorală.

Știu că aceasta nu se poate hotărâ, decât de o Constituantă, dar, atunci când interese naționale sunt la mijloc, cred că nu poate fi argument serios că, din moment ce acum nu avem o constituantă, soluțiunea nu este admisibilă!?—Constituanta nu ar putea fi ???

Sunt de asemenea asigurat în convingerile mele, că, această Constituantă se va impune, căci sunt multe mari nevoi, cari țin în loc viitorul acestui Popor, ce numai o Constituantă le va da deslegarea înțeleaptă.

Până atunci voi arăta că dacă vom împărți Dobrogea pe colegii electorale, potrivit art. 57 și următorii din Constituțiune, în starea actuală a proprietății rurale, vom risca să vedem în majoritate, că aceste colegii să compun pentru județul Tulcea, din populațiune de origină slavă, ziși de altfel cetățeni Dobrogeni.

Pentru o mai deplină lumină, public mai la vale două situațiuni ale Dobrogei, pentru ca în fața cifrelor să ne dăm bine seama de realitate:

A) Prima situațiune este asupra repartițiunei proprietății rurale în Dobrogea, după naționalități, și, a doua;

B) Cuprinde statistica populațiunei, de asemenea pe naționalități.

§ I.

Proprietatea rurală în Dobrogea dupe naționalități

I) Județul Constanța

În acest județ s'au recunoscut de comisiunea Centrală **70.986 Hectare**, *Tapu-uri*, proprietate supusă răscumpărării dijmei și **30.017 Hectare** *Mülk-uri*, proprietate absolută.

Iar statul a vândut în decursul diferitelor parcelări **400.542 Hectare** proprietate a Statului în loturi de la 3—100 hectare, în proporțiia următoare:

a) Loturi mici de la 3-10 hectare, **169.023 Hectare**, vândute *Românilor*.

b) Loturi mari de la 10-100 hectare, **91.140 Hectare**, vândute *Românilor*.

c) Loturi mici de la 3-10 hectare, **93.666 Hectare**, vândute *Străinilor de origină*.

d) Loturi mari de la 10-100 hectare, **46.713 Hectare**, vândute *Străinilor de origină*.

II) Județul Tulcea

În acest județ s'au recunoscut de Comisiunea Centrală **57.669 Hectare**, *Tapu-uri*, proprietate supusă răscumpărării dijmei; și **12.717 Hectare**, *Mülk-uri*, proprietate absolută.

Statul, marele proprietar, a vândut în decursul diferitelor parcelări **146.100 Hectare**, în loturi de la 3-100 hectare, în proporțiia următoare:

a) Loturi mici de la 3-10 hectare, **52.771 Hectare**, vândute *Românilor*.

b) Loturi mari de la 10-100 hectare, **4570 Hectare**, vândute *Românilor*.

c) Loturi mici de la 3-10 hectare, **78.762** Hectare, vândute Străinilor de origină.

d) Loturi mari de la 10.100 hectare, **10.097** Hectare, vândute Străinilor de origină cari mai stăpânesc 14.544 hectare, tapu-uri recunoscute.
Resumând avem :

I) Județul Constanța	}	260.163 Hectare stăpânite de Români
		140.379 Hectare stăpânite de Străini.
II) Județul Tulcea	}	57.341 Hectare stăpânite de Români
		103.313 Hectare stăpânite de Străini.

Din examinarea acestor situațiuni se vede clar că colegiul I de Cameră și Senat din Județul Tulcea, va fi în majoritate stăpânit de acești străini de origină, bulgarii, lipovenii și ruși.

Colegiul II Cameră și Senat, asemenea, populațiunea orașului Tulcea, și celorlalte orașele în majoritate străină, cât privește colegiul III, este cu desăvârșire perdut.

În ceia-ce privește județul Constanța situațiunea este cu desăvârșire în favoarea noastră, mai cu osebire că elementul musulman este devotat binelui și fericirii României; pentru acest județ greutatea ei numai în nesiguranța proprietății, care va forma censul cerut de legea electorală și care, dupe cum am zis trebuie rezolvată favorabil.

§ II

Populațiunea Dobrogei dupe naționalități.

I) Județul Constanța

În acest județ, populațiunea generală este de **141.570** locuitori din care: **80.137**, români și **61.447** străini de origină.

II) Județul Tulcea

Populațiunea generală e de **136.213** locuitori din cari **51.422** români și **84.791** străini de origină.

Și din acest punct de vedere pentru județul Tulcea, avem o situațiune defavorabilă, elementul Slav propriu zis fiind de: **58.649** bulgari, ruși și lipoveni.

Care este dar soluțiunea? În afară de ceia-ce am expus mai sus, în vedere că este o împiedicare Constituțională de a introduce de îndată colegiul unic în Dobrogea, unde elementul slav ar fi înăbușit pe tot cuprinsul Dobrogei de elementul românesc și musulman; de oarece am avea: **161.823** români, turci, tătari față de **68.649** bulgari.

Față de aceste împrejurări, trebuie ca ambele județe, să fie contopite din punct de vedere electoral, într'un singur corp electoral, împărțit la rândul său în trei colegiuri pentru camera și două colegiuri pentru Senat, ceia-ce este posibil a se prevedea prin legile speciale ce se vor alcătui pentru acest scop.

Situațiunea va fi :

I) **317.504** Hectare stăpânite de **161.823** locuitori români și musulmani și :

II) **243.692** Hectare stăpânite de **68.649** locuitori bulgari, lipoveni și ruși.

Soluțiunile la care se va opri Guvernul Tărei, nu mă indoesc că vor fi inspirate de același înalt patriotism ca și marele eveniment politic spus Tărei în ziua de 15 Noembrie 1908, extensiunea drepturilor politice în Dobrogea.

De altfel, în aceste împrejurări nu trebuie să prezentăm situațiunea din județul Tulcea, în culori prea vii și optimiste, cum au făcut-o mulți; ci pe ființă de adevăr că arătăm, după cum am făcut-o cu cifre, că pentru o bună hotărâre trebuie și o mai bună cunoștință a situațiunei adevărate.

Cei din Dobrogea știu aceste adevăruri.

Dornic pentru binele general, nu am păstrat tăcerea, cu ocaziunea împlinirii acestui mare eveniment politic, cu atât mai scump, că partidul în care mă găsesc, este îndrituit să cheme la viață publică, pe frații noștri din dreapta Dunării. De aceia am spus adevărul, așa cum este, făcându-mi pe deplin datoria.

